

**PAGĖGIŲ SAVIVALDYBĖS MENO IR SPORTO MOKYKLA
MENINIO FORMALŪJŲ ŠVIETIMĄ PAPILDANČIO
UGDYMO PROGRAMŲ RENGIMO IR ĮGYVENDINIMO
TVARKOS APRAŠAS**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Meninio formalųjų švietimą papildančio ugdymo programų rengimo ir įgyvendinimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) skirtas apibrėžti meninio formalųjų švietimą papildančio ugdymo organizavimą Pagėgių savivaldybės meno ir sporto mokykloje (toliau –Mokykla): programų paskirtį, tikslą, uždavinius, rengimo principus, programas ir jų sandarą, turinį, įgyvendinimą, mokinių pažangos vertinimą.
2. Mokykla, atsižvelgdama į šį Aprašą, mokinių poreikius ir gebėjimus, finansines galimybes, formuoja Mokyklos lygmens programų turinį, planuoja jų įgyvendinimo procesą ir priemones.
3. Apraše vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme apibrėžtas sąvokas.
4. Šis aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ministro 2015-01-27 įsakymu Nr. V-48 patvirtintomis meninio formalųjų švietimą papildančio ugdymo programų rengimo ir įgyvendinimo rekomendacijomis (toliau –Rekomendacijos).
5. Tvarkos aprašas skelbiamas mokyklos internetinėje svetainėje www.menosportomokykla.lt.

II. PROGRAMŲ PASKIRTIS, TIKSLAS, UŽDAVINIAI IR RENGIMO PRINCIPAI

6. Programų paskirtis – sudaryti palankias sąlygas sistemiškai plėtoti pagal bendrojo ugdymo programas besimokančių vaikų ir jaunimo iki 19 metų (specialiųjų poreikių – iki 21 metų) muzikos ir dailės kompetencijas.
7. Programų tikslas – nuosekliai ir sistemingai ugdyti mokinių prigimtinius meninius gebėjimus ir asmenines galias, suteikti muzikos ir dailės bendrųjų kompetencijų, kurių reikia produktyviam dalyvavimui šiuolaikiniame kultūriniame gyvenime ir pasirenkant profesiją.
8. Programų uždaviniai:
  - 8.1. plėtoti mokinių gebėjimus, kūrybiškumą, muzikos, dailės raiškos įgūdžius;
  - 8.2. ugdyti mokymuisi visą gyvenimą reikalingas dalykines ir bendrąsias kompetencijas –
9. Programų rengimo principai:

- 9.1. individualizavimo – orientuojamasi į mokinį, jo pasiekimus ir mokymosi ypatumus, individualią gabumų raidą;
- 9.2. šiuolaikiškumo ir dermės – derinamos tradicijos ir ugdymo naujovės;
- 9.3. kūrybingumo ir iniciatyvumo – ugdomas mokinių kūrybinis mąstymas, atsakomybės už savo mokymąsi prisiėmimas, taip pat meninės raiškos pasiekimų pristatymo visuomenei gebėjimai.

III. PROGRAMOS, JŲ SANDARA IR ĮGYVENDINIMAS

10. Programų turinys orientuojamas į mokinio amžių atitinkančių ir visuomenės kaitą atliepančių kompetencijų ugdymą. Ugdymo turinys konkretinamas, išskiriant kiekvienos Programos ugdymo turinio dalykus.
11. Programos:
  - 11.1. pradinio muzikinio formalųjį švietimą papildančio ugdymo programa (1 priedas);
  - 11.2. pagrindinio muzikinio formalųjį švietimą papildančio ugdymo programa (2 priedas);
  - 11.3. pradinio dailės formalųjį švietimą papildančio ugdymo programa (3 priedas);
  - 11.4. pagrindinio dailės formalųjį švietimą papildančio ugdymo programa (4 priedas).
12. Tos pačios krypties Programos yra tarpusavyje susijusios ir viena kitą papildo.
13. Programas sudaro branduolio dalykai ir pasirenkamieji dalykai. Branduolio dalykuose numatytas ugdymo turinys glaudžiai siejasi tarpusavyje ir su pasirenkamaisiais dalykais.
14. Branduolio dalykai yra privalomi, pasirenkamieji dalykai, kuriuos, atsižvelgdama į mokinių poreikius ir mokyklos galimybes, siūlo mokykla – neprivalomi.
15. Branduolio ir pasirenkamiesiems dalykams skiriamos valandos numatomos mokyklos ugdymo plane.
16. Mokiniui, pabaigus pradinio muzikos ar dailės formalųjį švietimą papildančio ugdymo programą ir įvertinus jo mokymosi pažangą, mokykla sprendžia dėl jo galimybių tęsti ugdymąsi pagal atitinkamą pagrindinio formalųjį švietimą papildančio ugdymo programą.
17. Ugdymo procesas organizuojamas, atsižvelgiant į mokinių amžiaus raidos ypatumus, asmeninius gebėjimus ir poreikius.
18. Atsižvelgiant į mokinio mokymosi pasiekimus ir gebėjimus, gali būti koreguojama ugdymosi pagal jo pasirinktą Programą trukmė ir ugdymo turinys.
19. Programoms įgyvendinti sudaromos mokinių ugdymo grupės. Ugdymas organizuojamas grupėse . Atskiriems dalykams mokytis grupės gali būti dalijamos į pogrupius arba vaikas ugdomas individualiai. Gali būti sudaromos mobilios mokinių ugdymo grupės.
20. Visos programos, atsižvelgiant į turimas lėšas ir kitas mokyklos galimybes, gali būti įgyvendinamos ir kūrybinių stovyklų, plenerų, projektų, konkursų, pažintinės-edukacinės veiklos ir pan. metu.

IV. MOKINIŲ PAŽANGOS IR PASIEKIMŲ VERTINIMAS

21. Pasiekimų ir pažangos vertinimas yra grindžiamas individualios pažangos vertinimo principu, lyginami mokinio pasiekimai su ankstesniaisiais.
22. Mokinių ugdymo pažangai vertinti taikomi ir derinami šie vertinimo metodai- formuojamasis, diagnostinis ir apibendrinamasis:
- 22.1. formuojamasis vertinimas atliekamas žodžiu, komentaru nuolat bendradarbiaujant mokiniui ir mokytojui ir nesiejamas su pažymiu, siekiama pastiprinti daromą pažangą, numatyti perspektyvą, skatinti mokinį analizuoti savo pasiekimus ir kelti meninio ugdymosi motyvaciją;
- 22.2. diagnostinis vertinimas taikomas, siekiant išsiaiškinti mokinio tam tikro ugdymosi laikotarpio pasiekimus ir pažangą; vertinami mokinių ugdymo pasiekimai, kūrybinis rezultatas pagal mokyklos nustatytą tvarką ir kriterijus;
- 22.3. apibendrinamasis vertinimas taikomas baigus ugdymo metus (pusmetį) ir (arba) visą programą; taikoma įgytų gebėjimų patikrinimo forma (koncertai, parodos, peržiūros, įskaitos, egzaminai ir kt.) pagal mokyklos nustatytą tvarką ir kriterijus.
23. Mokytojai mokinių pasiekimus fiksuoja pagal Mokyklos direktoriaus patvirtintą mokinių pasiekimų vertinimo tvarką.
24. Asmeniui, baigusiam Programą, išduodamas Švietimo ir mokslo ministerijos neformaliojo vaikų švietimo pažymėjimas.

PRITARTA

Pagėgių meno ir sporto
mokyklos tarybos

2015-06-03 posėdžio Nr. 3 protokoliniu nutarimu Nr. 1

PRADINIO MUZIKINIO FORMALŪJŲ ŠVIETIMĄ PAPILDANČIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Pradinio muzikos formalųjį švietimą papildančio ugdymo programos (toliau – Programa) paskirtis - užtikrinti formalųjį švietimą papildančio ugdymo kokybę.
2. Programos trukmė – 4 metai.
3. Vidutinis mokinių skaičius grupėje – 5-10.
4. Programai įgyvendinti rekomenduojama ugdymo bazė:
  - 4.1. mokinio pasirinktas muzikos instrumentas, fortepijonas arba pianinas, garso klausymosi įranga, metronomas, kompiuteris su interneto prieiga;
  - 4.2. grupinių užsiėmimų patalpose – fortepijonas ar pianinas, lenta (interaktyvi lenta, vaizdo projektorius), garso klausymosi įranga;
  - 4.3. pageidautina informacinių technologijų klasė su interneto prieiga, programine bei garso įrašymo ir transliavimo įranga.

II. PROGRAMOS TIKSLAS, UŽDAVINIAI IR STRUKTŪRA

5. Programos tikslas – suteikti mokiniui pradinės muzikos srities žinias, muzikavimo gebėjimus ir įgūdžius, bendrųjų ir dalykinių muzikinių kompetencijų.
6. Programos uždaviniai:
  - 6.1. sudaryti mokiniams galimybę rinktis savo poreikius, gebėjimus atitinkančias muzikinio ugdymo formas;
  - 6.2. plėtoti mokinių meninius ir kūrybinius gebėjimus;
  - 6.3. formuoti muzikos atlikimo įgūdžius ir gebėjimą naudotis muzikos kalbos priemonėmis;
  - 6.4. tenkinti pažinimo ir individualios muzikinės raiškos poreikius, ugdyti muzikalumą.
7. Programos branduolį sudaro šie dalykai:
  - 7.1. privalomi branduolio dalykai:
  - 7.2. muzikavimas;
  - 7.3. solfedžio;
  - 7.4. kintamasis branduolio dalykas, kurį parenka mokykla, atsižvelgdama į muzikavimo dalyko turinį;

- 7.5. ansamblis;
- 7.6. antrasis muzikos instrumentas;
- 7.7. choras.
- 8. Mokiniai privaloma: 1 mokymo metais – du branduolio dalykai, 2- 4 mokymo metais - trys dalykai - du branduolio ir vienas kintamasis branduolio dalykas.
- 9. Siekiant Programos dermės su kitomis muzikos krypties programomis, programos trukmė, dalyvių amžius, rengimo principai ir uždaviniai, struktūra, mokymosi formos, muzikos instrumentų sąrašas, branduolio dalykų uždaviniai, veiklos sritys, mokinių pasiekimai siejami su specializuoto ugdymo krypties programa (pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo kartu su muzikos ugdymo programa), profesinės linkmės muzikinio ugdymo modulių, pradinio ugdymo muzikos dalyko bendrąja programa.
- 10. Programą baigusiems mokiniams rekomenduojama muzikinį ugdymą tęsti renkantis pagrindinio muzikinio formalųjį švietimą papildančio ugdymo programą arba muzikinio neformaliojo vaikų švietimo ugdymo programą.

III. MUZIKAVIMAS

- 11. Muzikavimas – pagrindinis branduolio dalykas.
- 12. Muzikavimo dalyko paskirtis – suteikti mokiniui jo pasirinkto vokalinio arba instrumentinio muzikavimo pradmenis.
- 13. Muzikavimo dalyko tikslas – puoselėjant individualumą ir prigimtines galias, padėti mokiniams įgyti vokalinio arba instrumentinio muzikavimo žinių ir įgūdžių, reikalingų kūrybiškumui atsiskleisti.
- 14. Muzikavimo dalyko uždaviniai:
  - 14.1. atskleisti muzikinius gebėjimus, puoselėjant prigimtinių vaiko muzikalumą;
  - 14.2. formuoti taisyklingos instrumento valdymo ir laikysenos įgūdžius;
  - 14.3. pažinti muzikinės kalbos priemones;
  - 14.4. skatinti emocinius, kūrybinius išgyvenimus, improvizacinius gebėjimus ir aktyvų dalyvavimą muzikinėje veikloje.
- 15. Muzikavimo dalyką sudaro trys veiklos sritys:
  - 15.1. muzikavimo technikos įvaldymas;
  - 15.2. muzikos kūrinių interpretavimas;
  - 15.3. muzikinė atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.
- 16. Muzikavimo dalyko mokymo trukmė – 4 metai.
- 17. Muzikavimo dalyko mokomasi pasirinkus chorinį dainavimą arba vieną iš šių muzikos instrumentų:

17.1. fortepijoną;

17.2. akordeoną;

17.3. varinį pučiamąjį instrumentą: trimitą, eufoniją, tromboną, tūbą ir kt.

18. Muzikavimo dalyko organizavimas:

18.1. muzikavimo dalyko pamokos vyksta pavienio mokymosi forma.

18.2. pirmaisiais muzikavimo dalyko mokymo metais skiriama 1 savaitinė valanda, nuo antrųjų mokymosi metų –2 savaitinės valandos;

18.3. pasirinkus pučiamąjį instrumentą, mokymą rekomenduojama pradėti nuo išilginės fleitos ir, atsižvelgiant į mokinio brandą, pereiti prie kito pučiamojo muzikos instrumento;

18.4. muzikavimo dalykas, pasirinkus chorinį dainavimą, vyksta grupinio mokymosi forma.

18.5. muzikavimo dalykui mokytis (išskyrus muzikavimą fortepijonu ir akordeonu) numatomos 0,5 savaitinės valandos koncertmeisteriui.

19. Muzikavimo dalyko mokinių pasiekimai:

1. Veiklos sritis - muzikos atlikimo įgūdžių įvaldymas.	
Nuostata –įgyti pradinis muzikavimo įgūdžius.	
Esminis gebėjimas – perskaityti ir teisingai atlikti muzikinį tekstą.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Pažinti muzikinį raštą ir galėti jį perskaityti naudojant muzikos instrumentą arba dainuojant.	1.1.1. Pažinti natas, žinoti jų pavadinimus. 1.1.2. Žinoti garsų ar pauzių trukmę. 1.1.3. Žinoti pagrindinius dinamikos ženklus.
1.2. Taisyklingai sėdint/stovint išgauti kokybišką garsą.	1.2.1. Žinoti taisyklingos sėdėsenos / laikysenos reikalavimus. 1.2.2. Nusakyti ir pademonstruoti taisyklingo garso išgavimo principus ar kvėpavimo elementus, pirštuotę. 1.2.3. Įvardinti muzikos instrumento priežiūros reikalavimus.
2. Veiklos sritis - muzikos kūrinių interpretavimas.	
Nuostata –suprasti ir išraiškingai atlikti muzikinį tekstą.	
Esminis gebėjimas – muzikinės veiklos metu taikyti išraiškos priemones muzikos kūrinio atskleidimui.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Atlikti skirtingo	2.1.1. Paaiškinti kūrinio struktūrinius elementus (motyvas,

charakterio nesudėtingos faktūros kūrinis, perteikiant jų emocijas, charakterį, nuotaiką.	frazė, sakinys), formą bei naudojamus interpretacijos ženklus.
2.2. Atliekant kūrinis laikytis tempo, dinamikos, artikuliacijos nuorodų.	2.2.1. Įvardyti kūrinyje panaudotas tempo, dinamikos, artikuliacijos ženklus. 2.2.2. Paaikškinti kūrinyje sutinkamų išraiškos priemonių atlikimo ypatumus.
3. Veiklos sritis - muzikos atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.	
Nuostata –noriai dalyvauti klasės, mokyklos koncertuose ir kituose renginiuose.	
Esminis gebėjimas – atlikti nesudėtingą programą klausytojams.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
3.1. Dalyvauti mokyklos koncertuose ir kituose kultūriniuose muzikiniuose renginiuose, festivaliuose bei konkursuose.	3.1.1. Atlikti pasirinktą ar numatytą koncertinį numerį klasės ar mokyklos koncerte. 3.1.2. Mokyti sceninės kultūros, skirti dėmesio aprangai ir elgsenai scenoje. 3.1.3. Mokyti susikaupti, nesijaudinti pamokoje ir pasirodymo metu.
3.2. Taikant sutartus kriterijus įvertinti savo ir kitų pasirodymus.	3.2.1. Įvardinti kūrinio atlikimo vertinimo kriterijus. 3.2.2. Sugebėti apibūdinti ir vertinti savo ir klasės draugų grojimą (išskiriant teigiamas ir neigiamas atlikimo puses).

20. Rekomenduojama muzikavimo dalyko turinio apimtis:

20.1. muzikos kūrinių atlikimo technikos lavinimo pratybos – instrumento ir pagrindinių garso išgavimo būdų pažinimas, taisyklinga laikysena, judesių koordinavimas, kvėpavimas, intonavimas, ritminis tikslumas;

20.2. muzikos kūrinių interpretavimas – nesudėtingų muzikos kūrinių formų pagrindinių sintaksinių elementų, nuotaikos, dinaminio plano apibūdinimas ir atlikimas;

20.3. muzikos atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje – kūrinių viešas atlikimas ir įsivertinimas, sceninės patirties pradmenys;

20.4. rekomenduojamas kūrinių skaičius per mokymosi metus:

Muzikos instrumentas	Mokymosi metai	Kūrinių skaičius per mokymosi metus				
		Stambios formos kūriniai	Polifoniniai kūriniai	Pjesės, dainos	Etiudai, vokalizai	Savaitinės valandos
Fortepijonas	1	–	–	8–12	4–6	1
	2–4	1–3	1–3	4–8	4–6	2
Variniai pučiamieji instrumentai	1	–	–	8–12	4–6	1
	2–4	0–3	–	4–6	4–6	2
Akordeonas	1	–	–	8–12	4–6	1
	2–4	1–3	1–2	4–6	4–6	2
Chorinis dainavimas	1	–	–	8–12	–	1
	2–4	–	0–2	6–8	1–4	2

IV. SOLFEDŽIO

21. Solfedžio –programos branduolio dalykas
22. Solfedžio dalyko paskirtis - sudaryti palankias sąlygas sistemiškai plėtoti mokinio prigimtinius bendruosius muzikinius gebėjimus, suteikti bendrųjų ir muzikinių kompetencijų.
23. Solfedžio dalyko tikslas –lavinti prigimtinius bendruosius muzikinius gebėjimus – ritmo, dermės, intonavimo pojūtį, klausą, muzikinę atmintį, padėti įgyti pradinį muzikinį raštingumą.
24. Solfedžio dalyko uždaviniai:
  - 24.1. formuoti intonavimo įgūdžius;
  - 24.2. lavinti metrinės pulsacijos bei ritmikos santykio pojūtį ir suvokimą;
  - 24.3. išmokti pagrindinius muzikinio rašto elementus ir gebėti juos pritaikyti užrašant iš klausos žinomą ar savo sukurtą muzikos melodiją;
  - 24.4. žadinti skatinant, mąstymą ir emocijas, domėjimąsi muzika bei kitomis kultūros formomis, ugdant mokinių muzikinį skonį
25. Solfedžio dalyką sudaro trys veiklos sritys:
  - 25.1. intonavimas;
  - 25.2. ritmavimas;
  - 25.3. muzikos tekstų klausymasis, atpažinimas ir užrašymas.
26. Solfedžio dalyko mokymo trukmė – 4 metai.
27. Solfedžio dalyko organizavimas:
  - 27.1. solfedžio dalyko pamokos vyksta grupinio mokymosi forma;
  - 27.2. solfedžio dalyko mokoma po 1 valandą per savaitę;

27.3. dalyko pamokose naudojamos informacinės technologijos.

28. Solfedžio dalyko mokinių pasiekimai:

1. Veiklos sritis – intonavimas.	
Nuostata –intonuoti atliekamą muziką.	
Esminis gebėjimas –intonuoti melodijas mažoro ir minoro natūraliose dermėse.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Formuoti taisyklingą laikyseną, kvėpavimo ir garso tikslumo įgūdžius.	1.1.1. Taisyklingai kvėpuoti, tarti skiemenis, žinoti taisyklingos laikysenos reikalavimus 1.1.2. Suprasti „intonavimo“ bei „derėjimo“ terminus
1.2. Tiksliai ir išraiškingai solfedžiuoti vienbalses melodijas.	1.2.1. Solfedžiuojant diriguoti arba pulsuoti. 1.2.2. Išlaikyti pasirinktą tempą.
1.3. Dainuoti mažoro ir minoro dermes skirtingose tonacijose.	1.3.1. Apibūdinti mažoro ir minoro dermes, išvardinti pastovius ir nepastovius dermės laipsnius. 1.3.2. Gebėti sudaryti nuo garso arba tonacijoje T, S, D.
2. Veiklos sritis – ritmavimas.	
Nuostata –siekti ritmavimo tikslumo, suprasti šio tikslumo svarbą muzikoje.	
Esminis gebėjimas – atpažinti bei atlikti įvairius ritminius darinius.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Atpažinti garsų trukmes.	2.1.1. Žinoti natų ir pauzių trukmes. 2.1.2. Vartoti „garsų trukmės“ ir „taktavimo“ sąvokas.
2.2. Perskaityti ir atlikti ritminius darinius	2.2.1. Išlaikyti pasirinktą tempą.
2.3. Sukurti ir atlikti paprastus ar sudėtingesnius ritmo darinius.	2.3.1. Sukurti ir atlikti ritmo motyvus ir sakinius.
3. Veiklos sritis - muzikos teksto klausymasis, atpažinimas ir užrašymas.	
Nuostata –pritaikyti teorines muzikos žinias.	
Esminis gebėjimas – klausia atpažinti, apibūdinti ir užrašyti skambantį muzikinį tekstą.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
3.1. Klausia atpažinti ir apibūdinti klausomų muzikos tekstų savybes.	3.1.1. Įvardyti muzikos teksto metrą, dermę. 3.1.2. Naudojantis muzikiniais terminais ir sąvokomis apibūdinti klausomą kūrinį.

	3.1.3. Nustatyti ir įvardinti girdėto kūrinio žanrą, atlikėjus.
3.2. Klausia atpažinti ir užrašyti girdėtą arba sukurtą vienbalsę melodiją ir ritmą.	3.2.1. Naudoti muzikos užrašymo ženklus ir galėti paaiškinti jų reikšmes. 3.2.2. Skirti dermės laipsnius bei apibūdinti melodinę liniją ir ritminį piešinį.

29. Rekomenduojama solfedžio dalyko turinio apimtis:

29.1. intonavimas ir solfedžiavimas:

29.1.1. vienbalsių melodijų, liaudies ir autorinių dainų dainavimas;

29.1.2. dermės laipsnių intonavimas, mažorinių ir minorinių gamų dainavimas iki 3 ženklų;

29.1.3. natų skaitymas smuiko (a–f²) ir boso raktuose;

29.1.4. harmoniniai ir melodiniai intervalai dermėje nuo 1 iki 8 gr.;

29.1.5. kvintakordų T, S, D sudarymas ir dainavimas dermėje;

29.2. ritmavimas:

29.2.1. natos ir pauzės (perskaito ir atlieka);

29.2.2. paprastieji metrai, ritmo ostinato melodijai, prieštaktis ir užtaktis, sinkopė, ritminis kanonas, naudojama kūno ir instrumentinė perkusija;

29.3. muzikos tekstų klausymasis, atpažinimas ir užrašymas:

29.3.1. elementarūs ritminiai ar melodiniai sakinio ar periodo trukmės diktantai paprastuose metruose, tonacijose iki 3 ženklų;

29.3.2. nesudėtingų melodinių ir ritminių frazių kūrimas ir užrašymas panaudojant įprastus būdus bei informacines kompiuterines technologijas.

V. ANSAMBLIS

30. Ansamblis – kintamasis programos branduolio dalykas.

31. Ansamblio dalyko paskirtis – ugdyti bendruosius muzikavimo gebėjimus ir suteikti ansamblinio muzikavimo patirtį.

32. Ansamblio dalyko tikslas – puoselėjant individualumą ir prigimtines galias, padėti mokiniams įgyti vokalinio arba instrumentinio ansamblinio muzikavimo žinių ir įgūdžių, reikalingų atsiskleisti kūrybiškumui ir artistiškumui.

33. Ansamblio dalyko uždaviniai:

33.1. pažinti ansamblinių kūrinių repertuarą, ugdyti ansamblinio muzikavimo įgūdžius;

33.2. ugdyti mokinių artistiškumą, kaupti sceninės kultūros patirtį; skatinti mokinius kūrybiškai pritaikyti muzikavimo pamokose įgytas žinias ir gebėjimus;

33.3. sudaryti galimybes mokinių iniciatyvai ir aktyvumui pasirenkant ansamblio sudėtį ir repertuarą.

34. Ansamblio dalyką sudaro trys veiklos sritys:

34.1. ansamblio pojūčio ugdymas;

34.2. kūrinių interpretavimas ansamblyje;

34.3. atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.

35. Ansamblio dalyko mokymosi trukmė – nuo 1 iki 3 metų.

36. Ansambliai gali būti tradicinės sudėties (sudaryti iš tos pačios rūšies instrumentų arba balsų) arba netradicinės (sudaryti iš skirtingų rūšių instrumentų arba balsų):

36.1. tradiciniai ansambliai:

36.1.1. vokaliniai ansambliai (2, 3, 4, 6, 8,12 mokinių);

36.1.2. kameriniai ansambliai (fortepijonas ir kiti styginiai arba pučiamieji instrumentai, 2,3, 4, 6 mokiniai);

36.1.3. gitaristų ansamblis;

36.1.4. pučiamųjų instrumentų ansamblis;

36.1.5. akordeonistų ansamblis;

36.2. netradicinės sudėties ansambliai.

37. Ansamblio dalyko organizavimas:

37.1. .mokoma nuo antrų mokymo metų 1 kartą per savaitę po 1-2 valandas;

37.2. per pamokas tobulinami mokinių skaitymo iš lapo gebėjimai, ugdomas poreikis savarankiškam individualiam darbui, repetavimui grupėje, komunikavimui ir bendravimui;

37.3. žadinama mokinio kūrybinė iniciatyva ir vaizduotė, plečiamas muzikinis akiratis;

37.4. atliekant kūrinius, pagrindinis dėmesys skiriamas teksto skaitymo įgūdžiams, ritminės pulsacijos, intonavimo tikslumo lavinimui ir kūrinių interpretavimui ansamblyje;

37.5. mokiniai mokomi derinti veiksmus su kitais atlikėjais.

37.6. Dalyko mokymui numatomos koncertmeisterio valandos.

38. Ansamblio dalyko mokinių pasiekimai:

1. Veiklos sritis - ansambliško ugdymas.	
Nuostata – įgyti muzikavimo ansamblyje patirtį.	
Esminis gebėjimas – sukurti bendrą meninį rezultatą ansamblyje kartu su kitais atlikėjais.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Perteikti muzikos kūrinio nuotaiką .	1.1.1. Apibūdinti kūrinio charakterį, dinamiką.
1.2. Stilingai atlikti muzikos kūrinį .	1.2.1. Apibūdinti kūrinio tematiką, stiliaus ir žanro ypatumus.
1.3. Derinti savo veiksmus su kitų	1.3.1. Apibūdinti ir aptarti savo ir kitų atlikėjų

ansamblio dalyvių veiksmis.	interpretaciją.
2. Veiklos sritis - kūrybių interpretavimas ansamblyje.	
Nuostata – tobulinti muzikinio bendradarbiavimo gebėjimą.	
Esminis gebėjimas – išraiškingai interpretuoti ansamblinės muzikos kūrybius.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Atlikti savo partiją ansamblyje.	2.1.1. Nusakyti kūrybio metrą, tempą. 2.1.2. Paaiškinti atlikimo štrichus.
2.2. Raiškiai perteikti kūrybių emocijas.	2.2.1. Žinoti muzikos kalbos elementus.
2.3. Klausyti ir kontroliuoti savo bei kitų atlikimą.	2.3.1. Girdėti kitų ansamblio dalyvių balsus ar instrumentus.
3. Veiklos sritis - atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.	
Nuostata – dalyvauti koncertuose (pasirodymuose) scenoje.	
Esminis gebėjimas – atlikti parengtą ansamblio programą koncerte.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
3.1. Scenoje atlikti ansamblio koncertinę programą.	3.1.1. Tinkamai elgtis scenoje. 3.1.2. Kokybiškai atlikti savo partiją.
3.2. Dalyvauti muzikiniuose renginiuose.	3.2.1. Gebėti pristatyti ansamblio koncertinę veiklą.

39. Rekomenduojama ansamblio dalyko turinio apimtis:

39.1. ansamblio pojūčio lavinimas – sceninės patirties pradmenys, gebėjimas girdėti ir vertinti save ir kitus ansamblio dalyvius;

39.2. muzikos kūrybių interpretavimas – nesudėtingų muzikos kūrybių formų pagrindinių sintaksinių elementų, nuotaikos, dinaminio plano apibūdinimas ir atlikimas;

39.3. muzikos atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje – kūrybių viešas atlikimas ir įsivertinimas, sceninės patirties pradmenys;

39.4. rekomenduojamas kūrybių skaičius per mokymosi metus- 4–6 kūrybiai.

VI. ANTRASIS MUZIKOS INSTRUMENTAS

40. Antrasis muzikos instrumentas – kintamasis programos branduolio dalykas.

41. Antrojo muzikos instrumento dalyko paskirtis – ugdyti bendruosius muzikavimo gebėjimus ir suteikti antrojo muzikos instrumento muzikavimo patirtį.

42. Antrojo muzikos instrumento tikslas – puoselėjant individualumą ir prigimtines galias, padėti mokiniams įgyti antrojo muzikos instrumento muzikavimo žinių ir įgūdžių.

43. Antrojo muzikos instrumento dalyko uždaviniai:

43.1. sudaryti galimybes muzikavimą pučiamaisiais instrumentais ar dainavimą pasirinkusiems mokiniams pažinti klavišinius instrumentus;

43.2. ugdyti mokinių pradinius grojimo antruoju (klavišiniu) muzikos instrumentu įgūdžius ir atskleisti jo pritaikymo galimybes;

43.3. skatinti mokinių iniciatyvą ir kūrybiškumą.

44. Antrojo muzikos instrumento dalyką sudaro trys veiklos sritys:

44.1. grojimo antruoju muzikos instrumentu įgūdžių ugdymas;

44.2. muzikos kūrinių interpretavimas;

44.3. muzikinė raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.

45. Antrojo muzikos instrumento dalyko mokymosi trukmė– nuo 1 iki 3 metų.

46. Antrojo muzikos instrumento dalyko organizavimas:

46.1. pagrindiniu antruoju muzikos instrumentu rekomenduojamas fortepijonas (pianinas);

46.2. mokiniams, muzikavimo dalyku pasirinkusiems chorinį dainavimą, antrasis muzikos instrumentas yra privalomas;

46.3. antrojo muzikos instrumento dalyko mokoma nuo antrų mokymo metų 1 kartą po 1 valandą per savaitę;

46.4. dalyko pamokos vyksta pavienio mokymosi forma.

47. Antrojo muzikos instrumento dalyko mokinių pasiekimai:

1. Veiklos sritis- grojimo antruoju muzikos instrumentu įgūdžių formavimas.	
Nuostata – įgyti muzikavimo antruoju instrumentu patirtį.	
Esminis gebėjimas –atlikti nesudėtingą muzikinį kūrinių antruoju instrumentu.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Įgyti pradinius grojimo antru muzikos instrumentu įgūdžius.	1.1.1. Nusakyti kūrinio metrą, tempą. 1.1.2. Pažinti atlikimo štrichus. 1.1.3. Suvokti kūrinio tematiką.
1.2. Perteikti kūrinio nuotaiką.	1.2.1. Apibūdinti kūrinio tematiką, emocinę būseną.
2. Veiklos sritis - muzikos kūrinių interpretavimas.	
Nuostata –siekti pajauti kūrinio keliamas menines emocijas.	
Esminis gebėjimas – išraiškingai interpretuoti nesudėtingos faktūros muzikos kūrinius.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Žinoti muzikos kalbos elementus.	2.1.1. Apibūdinti kūrinio stilių, tematiką, turinį.
2.2. Raiškiai perteikti kūrinių emocijas.	2.2.1. Pažinti ir nusakyti dinامينius ženklus. 2.2.2. Apibūdinti ir aptarti savo atliekamo kūrinio interpretaciją.

3. Veiklos sritis - atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.	
Nuostata – dalyvauti koncertuose pasirodymuose scenoje.	
Esminis gebėjimas – atlikti pasirinktu instrumentu programą koncerte.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
3.1. Kultūringai elgtis scenoje.	3.1.1. Suvokti atlikėjo sceninio elgesio taisykles.
3.2. Dalyvauti mokyklos muzikiniuose renginiuose.	3.2.1. Koncertuoti mokykloje, mieste. 3.2.2. Sceninės kultūros lavinimas.
3.3. Pritaikyti grojimo antruoju instrumentu įgūdžius kitose srityse.	3.3.1. Nurodyti, kurioms pamokoms pasiruošti padeda grojimas antruoju instrumentu.

48. Rekomenduojama antrojo muzikos instrumento dalyko turinio apimtis

48.1. muzikos kūrinių atlikimo technikos lavinimo pratybos – instrumento ir pagrindinių garso išgavimo būdų pažinimas, taisyklinga laikysena, judesių koordinavimas, kvėpavimas, intonavimas, ritminis tikslumas;

48.2. muzikos kūrinių interpretavimas – nesudėtingų muzikos kūrinių formų pagrindinių sintaksinių elementų, nuotaikos, dinaminio plano apibūdinimas ir atlikimas;

48.3. muzikos atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje – kūrinių viešas atlikimas ir įsivertinimas, sceninės patirties pradmenys;

48.4. rekomenduojamas kūrinių skaičius per mokymosi metus - 4–6 skirtingo charakterio kūriniai.

VII. CHORAS

49. Choras – kintamasis programos branduolio dalykas.

50. Choro dalyko paskirtis – ugdyti bendruosius muzikavimo gebėjimus ir užtikrinti visapusišką muzikinį ugdymą bei suteikti vokalinio muzikavimo patirtį.

51. Choro dalyko tikslas –tobulinti vokalius gebėjimus ir padėti mokiniams įgyti chorinio dainavimo žinių ir įgūdžių.

52. Choro dalyko uždaviniai:

52.1. sudaryti galimybes mokiniams lavinti vokalinio muzikavimo gebėjimus;

52.2. pažinti chorinių kūrinių repertuarą ir formuoti chorinio dainavimo įgūdžius;

52.3. ugdyti mokinių artistiškumą ir ansamblišumą, didinti sceninės kultūros patirtį;

52.4. skatinti mokinius kūrybiškai pritaikyti kitų dalykų pamokose įgytas žinias ir gebėjimus.

53. Choro dalyką sudaro trys veiklos sritys:

53.1. chorinio dainavimo įgūdžių formavimas;

53.2. chorinių kūrinių interpretavimas;

53.3. atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.

54. Choro dalyko mokymosi trukmė – nuo 1 iki 3 metų.

55. Choro dalyko organizavimas:

55.1. dalyko mokoma 1 kartą po 2 valandas per savaitę;

55.2. dalyko pamokos vyksta grupinio mokymosi forma;

55.3. parenkant repertuarą, rekomenduojama atsižvelgti į mokinių amžiaus ir balso ypatumus;

55.4. plėtoti sceninės kultūros meninio interpretavimo,

55.5. kūrybiškumo įgūdžius, aktyviai dalyvaujant muzikinėje veikloje.

55.6. dalyko mokymui numatomos koncertmeisterio valandos.

56. Choro dalyko mokinių pasiekimai:

1. Veiklos sritis -chorinio dainavimo įgūdžių formavimas.	
Nuostata –įgyti vokalinio muzikavimo patirtį.	
Esminis gebėjimas – atlikti choro repertuaro kūrinius.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Formuoti taisyklingą kvėpavimą ir tobulinti vokalinius įgūdžius.	1.1.1. Pademonstruoti taisyklingo kvėpavimo ir garso formavimo ypatumus ir garso išgavimo būdus.
1.2. Dainuojant taisyklingai atlikti muzikos kalbos elementus.	1.2.1. Atpažinti ir nusakyti muzikos kalbos elementus ir išraiškos priemones.
2. Veiklos sritis -chorinių kūrinių interpretavimas.	
Nuostata –atskleisti chorinio kūrinio interpretacinį sumanymą.	
Esminis gebėjimas – išraiškingai interpretuoti choro repertuaro kūrinius.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Stilingai atlikti chorinės muzikos kūrinį.	2.1.1. Apibūdinti kūrinio tematiką, stiliaus ir žanro ypatumus.
2.2. Perteikti muzikos kūrinio charakterį.	2.2.1. Apibūdinti kūrinio nuotaiką ir dinamiką.
3. Veiklos sritis -atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.	
Nuostata – dalyvauti koncertinėje veikloje.	
Esminis gebėjimas – paruošti koncertinę programą.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
3.1. Kultūringai elgtis scenoje.	3.1.1. Suvokti atlikėjo sceninio elgesio taisykles.
3.2. Dalyvauti mokyklos muzikiniuose renginiuose.	3.2.1. Koncertuoti mokykloje, mieste. 3.2.2. Žinoti sceninės kultūros reikalavimus.
3.3. Pritaikyti dainavimo įgūdžius	3.3.1. Nurodyti, kurioms pamokoms pasiruošti padeda

kitose srityse.	dainavimas.
-----------------	-------------

57. Rekomenduojama choro dalyko turinio apimtis:

57.1. chorinio dainavimo įgūdžių formavimas – dainavimo technikos lavinimo pratybos;

57.2. chorinių kūrinių interpretavimas – nesudėtingų chorinių kūrinių formų pagrindinių sintaksinių elementų, nuotaikos, dinaminio plano apibūdinimas ir atlikimas;

57.3. muzikos atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje – chorinių kūrinių viešas atlikimas ir įsivertinimas, sceninės patirties pradmenys;

58. Rekomenduojamas kūrinių skaičius per mokymosi metus - 5–10 skirtingo charakterio kūriniai.

VIII. PROGRAMOS DERMĖ SU KITOMIS MUZIKINIO UGDYMO PROGRAMOMIS

59. Siekiant užtikrinti muzikinio formalųjį švietimą papildančio ugdymo dermę su kitomis formaliojo švietimo muzikos krypties programomis, programos trukmė, dalyvių amžius, rengimo principai ir uždaviniai, struktūra, mokymosi formos, muzikos instrumentų sąrašas, branduolio dalykų uždaviniai, veiklos sritys, mokinių pasiekimai siejami su:

59.1. specializuoto ugdymo krypties pradinio ugdymo kartu su muzikos ugdymu programos muzikos ugdymo dalimi;

59.2. profesinės linkmės muzikinio ugdymo modulių;

59.3. pradinio ugdymo muzikos dalyko bendrąja programa.

PAGRINDINIO MUZIKINIO FORMALŪJŲ ŠVIETIMĄ PAPILDANČIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Pagrindinio muzikinio formalųjų švietimą papildančio ugdymo programos (toliau – Programa) paskirtis – užtikrinti formalųjų švietimą papildančio ugdymo kokybę.
2. Programa skirta mokiniams, baigusiems pradinio muzikinio formalųjų švietimą papildančio ugdymo programą.
3. Programos trukmė – 4 metai.
4. Vidutinis mokinių skaičius grupėje – 5 -10.
5. Programai įgyvendinti rekomenduojama ugdymo bazė:
  - 5.1. mokinio pasirinktas muzikos instrumentas, fortepijonas arba pianinas, garso klausymosi įranga, metronomas, kompiuteris su interneto prieiga;
  - 5.2. grupinių užsiėmimų patalpose – fortepijonas ar pianinas, lenta (interaktyvi lenta, vaizdo projektorius), garso klausymosi įranga;
  - 5.3. pageidautina informacinių technologijų klasė su interneto prieiga, programine bei garso įrašymo ir transliavimo įranga.

II. PROGRAMOS TIKSLAS, UŽDAVINIAI IR STRUKTŪRA

6. Programos tikslas – sistemiškai plėsti mokinių muzikos srities žinias, stiprinti muzikavimo gebėjimus bei įgūdžius, suteikti bendrųjų ir dalykinių muzikinių kompetencijų.
7. Programos uždaviniai:
  - 7.1. sudaryti mokiniams galimybę plėtoti jų poreikius bei meninius ir kūrybinius gebėjimus atitinkančias muzikinio ugdymo formas;
  - 7.2. gilinti muzikos atlikimo įgūdžius ir gebėjimą naudotis muzikos kalbos priemonėmis;
  - 7.3. tenkinti pažinimo ir individualios muzikinės raiškos poreikius, ugdyti muzikalumą.
8. Programos branduolį sudaro šie dalykai:
  - 8.1. muzikavimas;

- 8.2. solfedžio;
- 8.3. muzikos istorija;
- 8.4. ansamblis, choras arba antrasis muzikos instrumentas, kuriuos siūlo mokykla, atsižvelgdama į muzikavimo turinį.
- 9. Mokiniai privalomi yra keturi branduolio dalykai. Pasirenkamuosius dalykus siūlo mokykla.
- 10. Siekiant užtikrinti Programos dermę su kitomis muzikos krypties ugdymo programomis, programos trukmė, dalyvių amžius, rengimo principai ir uždaviniai, struktūra, mokymosi formos, muzikos instrumentų sąrašas, branduolio dalyko uždaviniai, veiklos sritys, mokinių pasiekimai siejami su specializuoto ugdymo krypties (pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo kartu su muzikos ugdymu) programa, profesinės linkmės muzikinio ugdymo modulių, pagrindinio ugdymo muzikos dalyko programa.
- 11. Programą baigusiems mokiniams rekomenduojama tęsti muzikinį ugdymą, renkantis profesinės linkmės muzikinio ugdymo modulį, specializuoto ugdymo krypties muzikos programą (pagrindinio ir vidurinio ugdymo kartu su muzikos ugdymu programą) ar muzikinio neformaliojo vaikų švietimo ugdymo programą.

III. MUZIKAVIMAS

- 12. Muzikavimo paskirtis – tobulinti mokinio pasirinkto vokalinio arba instrumentinio muzikavimo įgūdžius.
- 13. Muzikavimo tikslas – puoselėjant individualumą ir prigimtines galias, padėti mokiniams įgyti vokalinio arba instrumentinio muzikavimo žinių ir įgūdžių, reikalingų kūrybiškumui atsiskleisti.
- 14. Muzikavimo uždaviniai:
  - 14.1. gilinti muzikinius gebėjimus ir kūrybiškumą;
  - 14.2. tobulinti instrumento arba balso valdymo įgūdžius;
  - 14.3. tobulinti instrumento arba balso valdymo įgūdžius, muzikinės kalbos vartojimą;
  - 14.4. skatinti emocinius, kūrybinius išgyvenimus ir aktyvų dalyvavimą muzikinėje veikloje.
- 15. Muzikavimo veiklos sritys:
  - 15.1. muzikavimo technikos įvaldymas;
  - 15.2. muzikos kūrinių interpretavimas;
  - 15.3. muzikinė atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.
- 16. Muzikavimo mokymo trukmė – 4 metai.
- 17. Siūloma muzikavimo mokytis pasirinkus chorinį dainavimą arba vieną iš šių muzikos instrumentų:
  - 17.1. fortepijoną;

17.2. akordeoną;

17.3. varinį pučiamąjį instrumentą: trimitą, eufoniją, tromboną, tūbą ir kt.

18. Muzikavimo mokymas:

18.1. muzikavimo pamokos vyksta mokantis individualiai po 2 valandas per savaitę;

18.2. muzikavimas, pasirinkus chorinį dainavimą, vyksta grupinio mokymosi forma;

18.3. muzikavimo dalykui mokytis (išskyrus muzikavimą fortepijonu ir akordeonu) numatomos 0,5 savaitinės valandos koncertmeisteriui.

19. Mokinių pasiekimai:

1. Veiklos sritis - muzikavimo technikos įvaldymas.	
Nuostata – tobulinti muzikos kūrinių atlikimo gebėjimus.	
Esminis gebėjimas – tobulinti atlikimo techniką, atliekant sudėtingesnę repertuarą.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Atlikti sudėtingesnius muzikinius kūrinius.	1.1.1. Tikslingai vartoti ir paaiškinti muzikos kalbos priemones. 1.1.2. Naudoti teisingą aplikatūrą, alteraciją, galėti paaiškinti nuorodas. 1.1.3. Įvardyti kūrinio formos elementus.
1.2. Tobulinti garso išgavimo įgūdžius.	1.2.1. Naudoti ir gebėti paaiškinti garso išgavimo būdus. 1.2.2. Naudoti ir gebėti paaiškinti muzikos instrumento ar balso galimybes formuojant kokybišką garsą.
2. Veiklos sritis- muzikos kūrinių interpretavimas.	
Nuostata –suprasti ir išraiškingai atlikti sudėtingesnę muzikinę tekstą.	
Esminis gebėjimas – atliekant kūrinį, taikyti muzikos kūrinių atskleidimo išraiškos priemones.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Išraiškingai atlikti skirtingų žanrų kūrinius.	2.1.1. Atpažinti ir nustatyti kūrinių žanrą, tinkamai jį interpretuoti. 2.1.2. Apibūdinti atliekamo kūrinio formą. 2.1.3. Stengtis kuo tiksliau atlikti kūrinio faktūros reikalavimus(ritmas, garsas, štrichai). 2.1.4. Apibūdinti ir perteikti atliekamų kūrinių emocijas. 2.1.5. Demonstruoti kūrybiškumą, savarankišką mąstymą, sprendžiant kylančius meninius uždavinius.

2.2. Lavinti skaitymo iš lapo įgūdžius.	2.2.1. Savarankiškai analizuoti ir atlikti nežinomą muzikinį tekstą.
2.3. Improvizuoti ir kurti muzikines kompozicijas.	2.3.1. Žinoti improvizavimo ir komponavimo principus. 2.3.2. Išskirti muzikos kūrimo priemones ir būdus. 2.3.3. Pristatyti savo kūrybinę idėją ir jai įgyvendinti pasirinktas muzikos išraiškos priemones. 2.3.4. gebėti užrašyti ir viešai atlikti savo kūrinį.
3. Veiklos sritis- muzikinė atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.	
Nuostata –dalyvauti koncertinėje veikloje.	
Esminis gebėjimas – viešai atlikti muzikinius kūrinius klausytojams.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
3.1. Dalyvauti mokyklos koncertuose ir kituose kultūriniuose muzikiniuose renginiuose, festivaliuose, konkursuose ir kt.	3.1.1. Atlikti pasirinktą ar numatytą programą mokyklos ar miesto (rajono) renginiuose. 3.1.2. Tinkamai elgtis scenoje. 3.1.3. Žinoti konkursų, festivalių paskirtį, reikalavimus ir juos vykdyti.
3.2. Vertinti savo ir kitų pasirodymus.	3.2.1. Sugebėti apibūdinti ir vertinti savo ar draugų atlikimą (išskiriant privalumus ir trūkumus). 3.2.2. Žinoti, stebėti ir vertinti aplinkoje vykstančius muzikinius reiškinius.

20. Rekomenduojama muzikavimo turinio apimtis:

20.1. muzikos kūrinių atlikimo įgūdžių tobulinimas – pagrindiniai garso išgavimo būdai, kvėpavimas, intonavimas, ritminis tikslumas;

20.2. muzikos kūrinių interpretavimas – sudėtingesnių muzikos kūrinių formų sintaksinių elementų, nuotaikos, dinaminio plano apibūdinimas ir atlikimas, skaitymo iš lapo įgūdžių lavinimas, improvizacinių gebėjimų ugdymas;

20.3. muzikos atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje: kūrinių viešas atlikimas ir įsivertinimas, kitų atlikėjų vertinimas, sceninės patirties kaupimas;

20.4. rekomenduojamas kūrinių skaičius per mokymosi metus:

Muzikos instrumentas	Mokymosi metai	Kūrinių skaičius per mokymosi metus			
		Stambios formos kūriniai	Polifoniniai kūriniai	Pjesės, dainos	Eriudai, vokalizai
Fortepijonas	1-3	2-4	2-4	2-4	2-4
	4	1-2	1-2	2-4	1-2
Pučiamieji instrumentai	1-3	1-2	-	4-6	4-6
	4	1-2	-	4-6	4-6
Akordeonas	1-3	2-3	2-3	2-4	4-6
	4	1-2	1-2	2-3	2-4
Chorinis dainavimas	1-3	0-2	0-3	2-6	1-4
	4	0-2	0-3	2-6	1-4

IV. SOLFEDŽIO

21. Solfedžio paskirtis - sudaryti palankias sąlygas sistemaiškai plėtoti mokinio prigimtinius bendruosius muzikinius gebėjimus, suteikti bendrųjų ir muzikinių kompetencijų.
22. Solfedžio tikslas –plėtoti bendruosius muzikinius gebėjimus: ritmo, dermės, intonavimo pojūtį, klausą, muzikinę atmintį.
23. Solfedžio uždaviniai:
  - 23.1. tobulinti intonavimo įgūdžius, derminį pojūtį;
  - 23.2. toliau lavinti metro bei ritmo pojūtį ir suvokimą;
  - 23.3. turtinti muzikos sąvokų žodyną, žinoti ženklų ir simbolių reikšmes ir gebėti juos pritaikyti, užrašant muzikinį tekstą ar savo sukurtą muzikos melodiją;
24. Solfedžio veiklos sritys:
  - 24.1. intonavimas;
  - 24.2. ritmavimas;
  - 24.3. muzikos tekstų klausymasis, atpažinimas ir užrašymas.
25. Solfedžio mokymo trukmė – 4 metai.
26. Solfedžio mokymas:
  - 26.1. mokomasi grupėje;
  - 26.2. solfedžio dalyko mokoma po 1 valandą per savaitę;
  - 26.3. pamokose naudojamos informacinės kompiuterinės technologijos.
27. Mokinių pasiekimai:

1. Veiklos sritis - intonavimas.	
Nuostata –siekti tikslumo, intonuojant atliekama muziką.	
Esminis gebėjimas – tiksliai intonuoti melodijas mažoro, minoro ir kitose diatoninėse dermėse.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Intonuoti intervalus bei akordus mažoro, minoro dermėse ir nuo garso.	1.1.1. Sudaryti intervalus ir akordus dermėse, žinoti jų ypatumus. 1.1.2. Žinoti intervalų ir akordų sandarą. 1.1.3. Žinoti raidinių akordų pavadinimų sudarymo principus.
1.2. Tiksliai solfedžuoti vienbalses ir dvibalses melodijas įvairiose dermėse.	1.2.1. Žinoti dermių ypatumus ir skirtumus. 1.2.2. Išlaikyti tempą.
1.3. Atliekant dvibalses melodijas, girdėti kitą balsą.	1.3.1. Žinoti polifoninės ir homofoninės muzikos atlikimo ypatumus.
2. Veiklos sritis- ritmavimas.	
Nuostata –siekti ritmavimo tikslumo.	
Esminis gebėjimas – atpažinti ir atlikti ritminius darinius sudėtiniuose, kintamuosiuose ir mišriuose metruose.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Tiksliai atlikti ritminius darinius sudėtiniuose, kintamuosiuose ir mišriuose metruose.	2.1.1. Žinoti natų ir pauzių trukmes. 2.1.2. Vartoti „garsų trukmės“ ir „taktavimo“ sąvokas.
2.2. Perskaityti ir atlikti ritminius darinius.	2.2.1. Užrašyti sukurtus ritminius darinius, naudojant žinomus muzikinius ženklus. 2.2.2. Paaiškinti metroritminius elementus ir natų grupavimo principus.
3. Veiklos sritis- muzikos teksto klausymasis, atpažinimas ir užrašymas.	
Nuostata –pritaikyti teorines muzikos žinias.	
Esminis gebėjimas – klausia atpažinti, apibūdinti ir užrašyti skambantį muzikinį tekstą.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
3.1. Klausia atpažinti ir užrašyti klausomų muzikos tekstų	3.1.1. Nusakyti muzikos teksto metrą, tonaciją, dermę. 3.1.2. Atpažinti, įvardyti ir užrašyti intervalus, akordus,

savybes.	harmoninius junginius.
3.2. Atpažinti ir užrašyti girdėtą arba sukurtą melodiją.	3.2.1. Naudotis muzikos užrašymo ženklais ir gebėti paaiškinti jų reikšmes. 3.2.2. Skirti dermės laipsnius ir apibūdinti melodinę liniją.

28. Rekomenduojama turinio apimtis:

28.1. intonavimas ir solfedžiavimas:

28.2. vienbalsių ir dvibalsių homofoninių arba polifoninių melodijų ir dainų solfedžiavimas;

28.3. trijų rūšių mažorinių ir minorinių gamų dainavimas, dermių laipsnių intonavimas;

28.4. natų skaitymas ir transponavimas smuiko ir boso raktuose;

28.5. harmoninių ir melodinių intervalų dainavimas dermėje nuo garso;

28.6. T, S, D, D7 akordų ir jų apvertimų VII7, VII7 II 7 padidintų ir sumažintų kvintakordų sudarymas ir dainavimas dermėje.

29. Ritmavimas:

29.1. sudėtingesnių ritminių darinių atpažinimas, atlikimas ir dirigavimas;

29.2. paprasti, sudėtiniai, mišrūs ir kintamieji metrai;

29.3. muzikos tekstų atpažinimas ir užrašymas:

29.4. mažoras ir minoras (natūralus, harmoninis, melodinis), intervalai, akordų užrašymo būdai, pagrindinės funkcijos, T, S, D, D7 akordai ir jų apvertimai, padidinti ir sumažinti kvintakordai, vienbalsiai, dvibalsiai ritminiai ar melodiniai sakinio ar periodo trukmės diktantai;

29.5. melodinių ir ritminių frazių kūrimas ir užrašymas, panaudojant įprastus būdus bei informacines kompiuterines technologijas.

V. MUZIKOS ISTORIJA

30. Muzikos istorijos paskirtis- suteikti bendrųjų ir muzikinių kompetencijų.

31. Muzikos istorijos tikslas - pažinti muzikinės kultūros ištakas ir raidą, stilistines ypatybes, žanrus, muzikos ir kitų menų sąveiką, kultūros epochas.

32. Muzikos istorijos uždaviniai:

32.1. formuoti muzikos kūrinių klausymo, apibūdinimo ir vertinimo gebėjimus;

32.2. supažindinti su lietuvių muzikinės kultūros ištakomis ir raida;

32.3. .supažindinti su Vakarų Europos muzikos stilistinėmis epochomis, žymiausiais kompozitoriais ir jų kūriniais;

32.4. supažindinti su kitų pasaulio šalių muzikine kultūra;

32.5. įgytas žinias pritaikyti muzikiniuose ir kultūriniuose renginiuose, projektuose.

33. Muzikos istorijos veiklos sritys:

33.1. muzikos kūrinių klausymasis ir apibūdinimas;

33.2. muzikos kultūrinio ir meninio konteksto supratimas ir vertinimas;

34. Muzikos istorijos mokymas:

34.1. mokymosi trukmė- 4 metai;

34.2. mokomasi grupėje;

34.3. muzikos istorijos dalyko mokoma po 1 valandą per savaitę;

34.4. lavinama muzikinė atmintis, muzikinė klausa, turtinamas muzikos kalbos žodynas;

34.5. pamokose naudojamos informacinės technologijos.

35. Mokinių pasiekimai:

1. Veiklos sritis - muzikos kūrinių klausymasis ir apibūdinimas.	
Nuostata –suprasti ir domėtis muzikinės kultūros ištakomis, raida ir tradicijomis.	
Esminis gebėjimas – remiantis sukaupta muzikos istorijos ir kitų mokomųjų dalykų patirtimi atpažinti vokalinius ir instrumentinius tembrus, muzikos kūrinius, juos apibūdinti.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Įsiminti ir atpažinti muzikos kūrinius.	1.1.1. Nustatyti, kuriai stilistinei epochai priskirtinas klausomas muzikos kūrinys. 1.1.2. Atpažinti klausomų muzikos kūrinių vokalinius ir instrumentinius tembrus, ansamblių orkestrų sudėtis.
1.2. Apibūdinti klausomus muzikos kūrinius.	1.2.1. Tikslingai ir taisyklingai vartoti specifinius terminus ir apibūdinimus. 1.2.2. Žinoti nurodytos epochos vokalinės ir instrumentinės muzikos žanrus bei formas. 1.2.3. Paaiškinti įvairių solinių, kamerinių ir orkestrinių kūrinių skirtumus.
1.3. Atpažinti ir apibūdinti instrumentinės muzikos kūrinio formą.	1.3.1. Paaiškinti muzikos formų struktūrinius elementus. 1.3.2. Nurodyti periodo, variacijų, rondo, sonatos ir fugos ir kitų muzikos formų savybes.
2. Veiklos sritis- muzikos kultūrinio ir meninio konteksto supratimas ir vertinimas.	
Nuostata –domėtis savo aplinkos kultūriniais ir muzikiniais reiškiniiais, lankytis koncertuose, kituose muzikiniuose ir kultūriniuose renginiuose	

Esminis gebėjimas – apibūdinti muzikos kontekstą, stebėti ir vertinti savo aplinkos muzikinius reiškinius, aktyviai juose dalyvauti.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Dalyvauti ir vertinti koncertus ir kitus muzikinius, kultūrinius renginius ir reiškinius.	2.1.1. Apibūdinti išgirstų muzikos kūrinių kultūrinį ir meninį kontekstą. 2.1.2. Nurodyti Lietuvos ir pasaulio žymiausias vokalinės ir instrumentinės muzikos solistus, kamerinius ansamblius, orkestrus, chorus, dirigentus, koncertines sales.
2.2. Aktyviai dalyvauti kultūrinėje veikloje, meniniuose projektuose.	2.2.1. Apibūdinti meninės veiklos formas ir jų reikšmę savo aplinkos socialiniam kultūriniam gyvenimui. 2.2.2. Parengti ir pristatyti kūrybinius projektus (pvz., rašinius apie išklaustytus koncertus, pristatymus, interviu su atlikėjais ir pan.).

36. Rekomenduojama muzikos istorijos turinio apimtis:

36.1. lietuvių, Vakarų Europos ir kitų pasaulio šalių muzikos kūrinių klausymasis ir apibūdinimas;

36.2. lietuvių, Vakarų Europos ir kitų pasaulio šalių muzikos kultūrinio ir meninio konteksto supratimas ir vertinimas.

VI. ANSAMBLIS

37. Ansamblio paskirtis – ugdyti bendruosius muzikavimo gebėjimus, suteikti ir tobulinti ansamblinio muzikavimo patirtį.

38. Ansamblio tikslas – puoselėjant individualumą ir prigimtines galias, padėti mokiniams įgyti vokalinio arba instrumentinio muzikavimo ansamblinio muzikavimo žinių ir įgūdžių, kurių reikia atsiskleisti kūrybiškumui ir artistiškamui.

39. Ansamblio uždaviniai:

39.1. pažinti ansamblinių kūrinių repertuarą, ugdyti ansamblinio muzikavimo įgūdžius;

39.2. ugdyti mokinių artistišumą, kaupti sceninės kultūros patirtį;

39.3. skatinti mokinius kūrybiškai pritaikyti muzikavimo pamokose įgytas žinias ir gebėjimus.

39.4. sudaryti galimybes mokinių iniciatyvai ir aktyvumui, pasirenkant ansamblio sudėtį ir repertuarą.

40. Ansamblio veiklos sritys:

40.1. ansambliško ugdomo;

40.2. kūrinių interpretavimas ansamblyje;

40.3. atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.

41. Ansambliai gali būti tradicinės sudėties (sudaryti iš tos pačios rūšies instrumentų arba balsų) arba netradicinės (sudaryti iš skirtingų rūšių instrumentų arba balsų):

41.1. tradiciniai ansambliai:

41.1.1. vokaliniai ansambliai (2, 3, 4, 6, 8, 12 mokinių);

41.1.2. kameriniai ansambliai (fortepijonas ir kiti styginiai arba pučiamieji instrumentai,

41.1.3. 2, 3, 4, 6 mokiniai);

41.1.4. gitaristų ansamblis;

41.1.5. pučiamųjų instrumentų ansamblis;

41.1.6. akordeonininkų ansamblis;

41.2. netradicinės sudėties ansambliai (sudaryti iš skirtingų rūšių instrumentų arba balsų).

42. Ansamblio mokymas:

42.1. mokymosi trukmė - nuo 1 iki 4 metų;

42.2. mokoma 1 kartą per savaitę po 1-2 valandas

42.3. tobulinami skaitymo iš lapo gebėjimai, ugdomas poreikis savarankiškam individualiam darbui, repetavimui grupėje, bendravimui ir bendradarbiavimui;

42.4. žadinama mokinio kūrybinė iniciatyva ir vaizduotė, plečiamas muzikinis akiratis;

42.5. atliekant kūrinius, pagrindinis dėmesys skiriamas teksto skaitymo įgūdžiams, ritminės pulsacijos, intonavimo tikslumo lavinimui ir kūrinių interpretavimui ansamblyje;

42.6. dalyko mokymui numatomos koncertmeisterio valandos.

43. Mokinių pasiekimai:

1. Veiklos sritis- ansambliško ugdymas.	
Nuostata – įgyti muzikavimo ansamblyje patirties.	
Esminis gebėjimas – sukurti bendrą meninį rezultatą ansamblyje kartu su kitais atlikėjais.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Perteikti muzikos kūrinio nuotaiką.	1.1.1. Apibūdinti kūrinio charakterį, dinamiką.
1.2. Stilingai atlikti muzikos kūrinių .	1.2.1. Apibūdinti kūrinio tematiką, stiliaus ir žanro ypatumus.
1.3. Derinti savo veiksmus su kitų ansamblio dalyvių veiksmais.	1.3.1. Apibūdinti ir aptarti savo ir kitų atlikėjų interpretaciją.
2. Veiklos sritis- kūrinių ansamblinis interpretavimas.	
Nuostata – tobulinti muzikinio bendradarbiavimo gebėjimą .	

Esminis gebėjimas – išraiškingai interpretuoti ansamblinės muzikos kūrinius.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Atlikti savo partiją ansamblyje.	2.1.1. Nusakyti kūrinio metrą, tempą. 2.1.2. Paaiškinti atlikimo štrichus.
2.2. Raiškiai perteikti kūrinių emocijas.	2.2.1. Žinoti muzikos kalbos elementus.
2.3. Klausyti ir kontroliuoti savo bei kitų atlikimą.	2.3.1. Girdėti kitų ansamblio dalyvių balsus ar instrumentus.
3. Veiklos sritis- atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.	
Nuostata – dalyvauti koncertuose (pasirodymuose) scenoje.	
Esminis gebėjimas – atlikti parengtą ansamblio programą koncerte.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
3.1. Scenoje atlikti ansamblio koncertinę programą.	3.1.1. Tinkamai elgtis scenoje. 3.1.2. Kokybiškai atlikti savo partiją.
3.2. Dalyvauti muzikiniuose renginiuose.	3.2.1. Gebėti pristatyti ansamblio koncertinę veiklą.

44. Rekomenduojama ansamblio dalyko turinio apimtis:

44.1. ansamblio pojūčio lavinimas – sceninės patirties pradmenys, gebėjimas girdėti ir vertinti save ir kitus ansamblio dalyvius;

44.2. muzikos kūrinių interpretavimas – nesudėtingų muzikos kūrinių formų pagrindinių sintaksinių elementų, nuotaikos, dinaminio plano apibūdinimas ir atlikimas;

44.3. muzikos atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje – kūrinių viešas atlikimas ir įsivertinimas, sceninės patirties pradmenys;

44.4. rekomenduojamas kūrinių skaičius per mokymosi metus - 4–6 kūriniai.

VII. ANTRASIS MUZIKOS INSTRUMENTAS

45. Antrojo muzikos instrumento paskirtis – ugdyti bendruosius muzikavimo gebėjimus ir suteikti antrojo muzikos instrumento muzikavimo patirtį.

46. Antrojo muzikos instrumento tikslas – puoselėjant individualumą ir prigimtines galias, padėti mokiniams įgyti antrojo muzikos instrumento muzikavimo žinių ir įgūdžių.

47. Antrojo muzikos instrumento uždaviniai:

47.1. sudaryti galimybes muzikavimą pučiamaisiais instrumentais ar chordinį dainavimą pasirinkusiems mokiniams pažinti klavišinius (kitus) instrumentus;

47.2. ugdyti ir tobulinti grojimo antruoju muzikos instrumentu įgūdžius ir atskleisti jo pritaikymo galimybes;

47.3. skatinti mokinių iniciatyvą ir kūrybiškumą.

48. Antrojo muzikos instrumento veiklos sritys:

48.1. grojimo antruoju muzikos instrumentu įgūdžių ugdymas;

48.2. muzikos kūrinių interpretavimas;

48.3. muzikinė raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.

49. Antrojo muzikos instrumento mokymas:

49.1. mokymosi trukmė – nuo 1 iki 4 metų.

49.2. pagrindiniu antruoju muzikos instrumentu rekomenduojamas fortepijonas; atsižvelgiant į mokyklos tradicijas ir turimas mokymo priemones, mokykla gali siūlyti ir kitą instrumentą;

49.3. mokiniams, muzikavimo dalyke pasirinkusiems chorinį dainavimą, antrasis muzikos instrumentas (fortepijonas) yra privalomas;

49.4. mokomasi po 1 valandą per savaitę individualiai;

50. mokinių pasiekimai:

1. Veiklos sritis- grojimo antruoju muzikos instrumentu įgūdžių formavimas.	
Nuostata – įgyti muzikavimo antruoju muzikos instrumentu patirties.	
Esminis gebėjimas – atlikti nesudėtingą muzikinį kūrinį antruoju instrumentu.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Įgyti grojimo antruoju muzikos instrumentu įgūdžių	1.1.1. Nusakyti kūrinio metrą, tempą. 1.1.2. Pažinti atlikimo štrichus. 1.1.3. Suvokti kūrinio tematiką.
Perteikti kūrinio nuotaiką.	Apibūdinti kūrinio tematiką, emocinę būseną.
2. Veiklos sritis - muzikos kūrinių interpretavimas.	
Nuostata – siekti pajauti kūrinio keliamas menines emocijas.	
Esminis gebėjimas – išraiškingai interpretuoti nesudėtingos faktūros muzikos kūrinius.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Žinoti muzikos kalbos elementus.	2.1.1. Apibūdinti kūrinio stilių, tematiką, turinį.
2.2. Raiškiai perteikti kūrinių emocijas.	2.2.1. Pažinti ir nusakyti dinامينius ženklus. 2.2.2. Apibūdinti ir aptarti savo atliekamo kūrinio interpretaciją.
3. Veiklos sritis- muzikinė raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.	
Nuostata – dalyvauti koncertuose, pasirodymuose scenoje.	
Esminis gebėjimas – koncerte pasirinktu instrumentu atlikti programą.	

Gebėjimai	Žinios ir supratimas
3.1. Kultūringai elgtis scenoje.	3.1.1. Suvokti atlikėjo sceninio elgesio taisykles.
3.2. Dalyvauti mokyklos muzikiniuose renginiuose.	3.2.1. Koncertuoti mokykloje, mieste.
3.3. Pritaikyti grojimo antruoju instrumentu įgūdžius kitose srityse.	3.3.1. Nurodyti, kurioms pamokoms pasiruošti padeda grojimas antruoju instrumentu.

51. Rekomenduojama antrojo muzikos instrumento turinio apimtis:

51.1. muzikos kūrinių atlikimo technikos lavinimo pratybos – instrumento ir pagrindinių garso išgavimo būdų pažinimas, taisyklinga laikysena, judesių koordinavimas, kvėpavimas, intonavimas, ritminis tikslumas;

51.2. muzikos kūrinių interpretavimas – nesudėtingų muzikos kūrinių formų pagrindinių sintaksinių elementų, nuotaikos, dinaminio plano apibūdinimas ir atlikimas;

51.3. muzikos atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje – kūrinių viešas atlikimas ir įsivertinimas, sceninės patirties pradmenys;

51.4. rekomenduojamas kūrinių skaičius per mokymosi metus - 4–6 skirtingo charakterio kūriniai.

VIII. CHORAS

52. Choro paskirtis – ugdyti bendruosius muzikavimo gebėjimus ir užtikrinti visapusišką muzikinį ugdymą bei suteikti vokalinio muzikavimo patirtį.

53. Choro tikslas – tobulinti vokaličius gebėjimus ir padėti mokiniams įgyti chorinio dainavimo žinių ir įgūdžių.

54. Choro uždaviniai:

54.1. sudaryti galimybes mokiniams lavinti vokalinio muzikavimo gebėjimus;

54.2. pažinti chorinių kūrinių repertuarą ir formuoti chorinio dainavimo įgūdžius;

54.3. ugdyti mokinių artistišumą ir ansamblio pojūtį, kaupti sceninės kultūros patirtį;

54.4. skatinti mokinius kūrybiškai pritaikyti kitų dalykų pamokose įgytas žinias ir gebėjimus.

55. Choro veiklos sritys:

55.1. chorinio dainavimo technikos lavinimas;

55.2. chorinių kūrinių interpretavimas;

55.3. atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.

56. Choro mokymasis:

56.1. Choro mokymosi trukmė – nuo 1 iki 4 metų.

56.2. dalyko mokoma 1 kartą po 2 valandas per savaitę;

56.3. pamokos vyksta grupėje;

56.4. dalyko mokymui numatomos koncertmeisterio valandos;

56.5. parenkant repertuarą, rekomenduojama atsižvelgti į mokinių amžiaus tarpsnio ir balso ypatumus;

56.6. plėtojami sceninės kultūros, meninio interpretavimo, kūrybiškumo įgūdžiai, aktyviai dalyvaujant muzikinėje veikloje.

57. Mokinių pasiekimai:

1. Veiklos sritis - chorinio dainavimo technikos lavinimas.	
Nuostata –įgyti vokalinio muzikavimo patirties.	
Esminis gebėjimas – atlikti choro repertuaro kūrinius.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Formuoti taisyklingą kvėpavimą ir tobulinti vokaličius įgūdžius.	1.1.1. Pademonstruoti taisyklingo kvėpavimo ir garso formavimo ypatumus ir garso išgavimo būdus.
1.2. Dainuojant taisyklingai atlikti muzikos kalbos elementus.	1.2.1. Atpažinti ir nusakyti muzikos kalbos elementus ir išraiškos priemones.
2. Veiklos sritis - chorinių kūrinių interpretavimas.	
Nuostata –atskleisti chorinio kūrinių interpretacinį sumanymą.	
Esminis gebėjimas – išraiškingai interpretuoti jaunių choro repertuaro kūrinius.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Stilingai atlikti chorinės muzikos kūrinių.	2.1.1. Apibūdinti kūrinių tematiką, stiliaus ir žanro ypatumus.
2.2. Perteikti muzikos kūrinių charakterį	2.2.1. Apibūdinti kūrinių nuotaiką ir dinamiką.
3. Veiklos sritis - atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.	
Nuostata – dalyvauti koncertinėje veikloje.	
Esminis gebėjimas – parengti koncertinę programą.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
3.1. Kultūringai elgtis scenoje.	3.1.1. Suvokti atlikėjo sceninio elgesio taisykles.
3.2. Dalyvauti mokyklos muzikiniuose renginiuose.	3.2.1. Koncertuoti mokykloje, mieste. 3.2.2. Žinoti sceninės kultūros reikalavimus.
3.3. Pritaikyti dainavimo įgūdžius kitose srityse.	3.3.1. Nurodyti, kurioms pamokoms pasiruošti padeda dainavimas.

58. Rekomenduojama choro turinio apimtis:

58.1. chorinio dainavimo įgūdžių formavimas – dainavimo technikos lavinimo pratybos;

58.2. chorinių kūrinių interpretavimas – nesudėtingų chorinių kūrinių formų pagrindinių sintaksinių elementų, nuotaikos, dinaminio plano apibūdinimas ir atlikimas;

58.3. muzikos atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje – chorinių kūrinių viešas atlikimas ir įsivertinimas, sceninės patirties pradmenys;

58.4. rekomenduojamas kūrinių skaičius per mokymosi metus – 5-10 skirtingo charakterio kūriniai.

Meninio formalųjų švietimą
papildančio ugdymo programų
rengimo ir įgyvendinimo
tvarkos aprašo 3 priedas

PRADINIO DAILĖS FORMALŪJŲ ŠVIETIMĄ PAPILDANČIO UGDYMO

PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Pradinio dailės formalųjų švietimą papildančio ugdymo programos (toliau – Programa) paskirtis – užtikrinti formalųjų švietimą papildančio ugdymo kokybę.
2. Programos trukmė – 3 metai.
3. Vidutinis mokinių skaičius grupėje – 5 - 10.
4. Įgyvendinant Programą, mokomasi grupėje. Jei grupėje nėra reikiamo mokinių skaičiaus, jas galima jungti.
5. Programai įgyvendinti rekomenduojama mokymosi aplinka ir mokymosi priemonės:
  - 5.1. dailės dalykams pritaikytos klasės su molbertais, stovais, stalais, specialiu apšvietimu ir įranga – keramikos degimo krosnimi, grafikos spausdinimo staklėmis ir kt.;
  - 5.2. kompiuterinė, demonstracinė įranga;
  - 5.3. vaizdinė, informacinė ir metodinė medžiaga bei priemonės;
  - 5.4. mokinių darbams eksponuoti pritaikytos erdvės su ekspozicine įranga.
6. Baigusiems programą mokiniams rekomenduojama dailės ugdymą tęsti renkantis pagrindinio dailės formalųjų švietimą papildančio ugdymo programą ar dailės neformaliojo vaikų švietimo ugdymo programą.

II. PROGRAMOS TIKSLAS, UŽDAVINIAI IR STRUKTŪRA

7. Programos tikslas – padėti mokiniams įgyti, nuosekliai ir sistemingai ugdyti dailės srities meninius gebėjimus, individualumą, kultūrinį sąmoningumą, estetinę nuovoką, tenkinti dailės pažinimo ir raiškos poreikius.
8. Programos uždaviniai:
  - 8.1. atskleisti ir plėtoti mokinių kūrybinius ir meninės raiškos gebėjimus, puoselėti vaikų kūrybos spontaniškumą ir individualumą;
  - 8.2. sudaryti mokiniams galimybę rinktis savo poreikius, gebėjimus atitinkančias dailės ugdymo formas;

- 8.3. suteikti galimybę mokiniams plėsti vaizduojamąją patirtį, ją panaudoti savo išgyvenimų ar idėjų vaizdavimui;
- 8.4. padėti išmokti naudotis pagrindinėmis dailės raiškos meninėmis bei techninėmis priemonėmis, domėtis savo krašto ir pasaulio kultūra, ugdyti supančio pasaulio įvairovės suvokimą.;
- 9. Programą sudaro dailės pažinimo ir raiškos dalykas.

III. DAILĖS PAŽINIMAS IR RAIŠKA

- 10. Dailės pažinimo ir raiškos paskirtis – suteikti dailės suvokimo pradmenis ir formuoti pradinius dailės raiškos įgūdžius.
- 11. Dailės pažinimo ir raiškos tikslas – ugdyti gebėjimus dailės priemonėmis perteikti regimąjį bei vaizduotės pasaulį, įgyti kūrybos proceso suvokimo pradmenis.
- 12. Dailės pažinimo ir raiškos uždaviniai:
  - 12.1. ugdyti pradinius grafinės, spalvinės, erdvinės raiškos įgūdžius;
  - 12.2. formuoti pradinius įgūdžius dirbant su skirtingomis medžiagomis bei priemonėmis, supažindinti su įvairiomis technikomis;
  - 12.3. ugdyti dailės kūrinio ar reiškinių suvokimo pradmenis, formuojant aplinkos stebėjimo, analizavimo įgūdžius, skatinti juos pritaikyti, įgyvendinant savo kūrybinius sumanymus.
- 13. Dailės pažinimo ir raiškos veiklos sritys:
  - 13.1. spalvinė, grafinė ir erdvinė raiška;
  - 13.2. dailės pažinimas ir reflektavimas.
- 14. Dailės pažinimo ir raiškos mokymas:
  - 14.1. pirmais mokslo metais dalyko mokoma 4 valandas per savaitę, antrais ir trečiais - 6 valandas per savaitę;
  - 14.2. valandos dailės pažinimo ir raiškos veiklos sritims skiriamos mokyklos nuožiūra. Atsižvelgiant į mokyklos ugdymo bazę, tradicijas, ugdymo poreikius bei aktualijas, veiklos sritys gali būti integruojamos;
  - 14.3. gali būti sudarytos mobilios grupės;
  - 14.4. užsiėmimai gali būti organizuojami gamtoje, muziejuose, galerijose ir kt.;
  - 14.5. derinami informaciniai ir kūrybiniai metodai;
  - 14.6. ugdymas individualizuojamas, lanksčiai pritaikant užduotis, laiduojant mokinio gebėjimų plėtotę bei poreikius, ugdomas pastabumas, nestandartiškas kūrybinis mąstymas. Skatinama stebėti aplinkinį pasaulį, gamtos reiškinius, dailės kūrinius.
- 15. Dailės pažinimo ir raiškos dalyko mokinių pasiekimai:

1. Veiklos sritis - spalvinė, grafinė ir erdvinė raiška.	
Nuostata - įsitraukti į kūrybos procesą ir juo mėgautis. Vizualizuoti savo idėjas piešiant, tapant ar lipdant. Išbandyti skirtingas medžiagas ir technikas. Pasitikėti savo meniniais gebėjimais ir drąsiai kurti. Domėtis savo krašto kultūra.	
Esminis gebėjimas: kelti ir įgyvendinti vizualias idėjas išbandant grafines, spalvines, erdvines raiškos priemones bei technikas.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Perteikti sumanymus, vizualias idėjas ar vaizduoti pasirinktus motyvus komponuojant plokštumoje ar erdvėje.	<p>1.1.1. Kelti ir vystyti vizualius sumanymus.</p> <p>1.1.2. Pasirinkti vaizdavimo motyvus.</p> <p>1.1.3. Stebėti ir analizuoti supančią aplinką.</p> <p>1.1.4. Semtis vizualių idėjų stebint tautodailės ir profesionaliojo meno kūrinius.</p> <p>1.1.5. Komponuoti erdvines formas, motyvus ar atskirus elementus apibrėžtoje plokštumoje.</p>
1.2. Naudotis elementariomis spalvinės, grafinės ir erdvinės raiškos techninėmis priemonėmis, įgyvendinti sumanymus naudojant nesudėtingas technikas.	<p>1.2.1. Atpažinti ir skirti elementarias piešimo bei grafikos priemones bei medžiagas, žinoti tradicinius jų naudojimo būdus, išbandyti nesudėtingas technikas.</p> <p>1.2.2. Skirti tradicines tapybines priemones bei dažus, žinoti pagrindines jų savybes, išbandyti nesudėtingas technikas.</p> <p>1.2.3. Skirti pagrindines skulptūros bei keramikos priemones ir medžiagas, žinoti elementarius lipdybos bei konstravimo būdus, išbandyti nesudėtingas technikas.</p>

<p>1.3. Kuriant naudoti pagrindinius menines raiškos elementus ir priemones.</p>	<p>1.3.1. Išgauti įvairių atspalvių maišant pagrindines, papildomas chromatines bei achromatines spalvas, pasirinkti spalvų derinius.</p> <p>1.3.2. Naudoti įvairias linijas, dėmes, formas, išgauti skirtingų tonų, tekstūrų.</p> <p>1.3.3. Lipdyti, konstruoti ir jungti įvairias erdvines formas, bendrais bruožais perteikiant jų charakterį bei paviršių faktūras.</p>
<p>2. Veiklos sritis - dailės pažinimas ir reflektavimas.</p>	
<p>Esminis gebėjimas: reflektuoti ir įsivertinti dailės, kultūros paminklus bei reiškinius, taikyti dailės pažinimo įgūdžius praktinėje veikloje ir gyvenime.</p>	
<p>Gebėjimai</p>	<p>Žinios ir supratimas</p>
<p>2.1. Susieti kūrinio nuotaiką su dailės raiškos priemonėmis.</p>	<p>2.1.1. Paašškinti vartojamus meno ir dailės terminus.</p> <p>2.1.2. Atpažinti ir skirti pagrindines dailės rūšis, žanrus ir kai kurias technikas.</p> <p>2.1.3. Vartojant elementarias dailės sąvokas, apibūdinti kūrinio keliamą įspūdį, nuotaiką, išvardinti pagrindines meninės raiškos priemones.</p>
<p>2.2. Išvelgti tautodailėje, meniniame palikime ir šiuolaikiniame mene raiškos priemonių kaitą.</p>	<p>2.2.1. Išvardinti esminius tautodailės bruožus.</p> <p>2.2.2. Atpažinti lietuvių liaudies meno simbolius, juos paašškinti.</p> <p>2.2.3. Atpažinti ir palyginti kai kuriuos skirtingų epochų meno kūrinius.</p> <p>2.2.4. Savais žodžiais apibūdinti pastebimus meninės raiškos skirtumus įvairiose epochose ir kultūrose.</p>
<p>2.3. Stebėti ir vertinti savo, kitų kūrybą bei pasiekimus parodose, meninėse akcijose, projektuose.</p>	<p>2.3.1. pasirinkti ir išvardinti dailės kūrinio vertinimo kriterijus;</p> <p>2.3.2. apibūdinti pasirinktus darbus, pagrįsti savo nuomonę.</p>

16. Rekomenduojama dailės pažinimo ir raiškos turinio apimtis:

16.1. spalvinė, grafinė ir erdvinė raiška:

16.1.1. komponavimas plokštumoje, erdvinės formos kūrimas, formų komponavimas tarpusavyje; teminės kompozicijos, natūrmortas, peizažas, portretas, abstrakti, siužetinė kompozicija; nesudėtingi funkcionalūs objektai; natūra ir meninis vaizdas; esminių natūros bruožų perteikimas; kūrinio idėja, perteikiama nuotaika; kūrybinės interpretacijos, remiantis natūra, tautodaile, profesionaliuoju menu;

16.1.2. tapymas guašu, akvarele; piešimas pieštuku, tušu, kreidelėmis, pastele, anglimi, sangina ir kt.; lipdyba iš molio, plastilino, gipso formavimas, erdvinių formų kūrimas lankstant, konstravimas iš įvairių medžiagų, papjė mašė; karpymas, lankstymas, aplikacija, koliažas, grotžas, atspaudai, nesudėtingos grafikos technikos, įvairios mišrios bei eksperimentinės technikos ir kt.;

16.1.3. pagrindinių, papildomų chromatinių ir achromatinių spalvų maišymas, atspalviai, šiltos – šaltos, šviesios – tamsios spalvos, nuotaikos kūrimas spalvomis; taškas, linija, dėmė, tonas, štrichas, tekstūra; geometrinės ir gamtinės formos, paviršiaus charakteris, faktūra, reljefas, įspaudai, funkcionalios formos; ritmas, statika – dinamika, simetrija – asimetrija, kontrastas – niuansas;

16.1.4. dailės pažinimas ir reflektavimas; menas mūsų aplinkoje; menas kaip žaidimas; dailės terminai; dailės rūšys ir žanrai; plastinės kalbos elementai; meno epochos: senosios civilizacijos, didieji meno stiliai, modernus ir postmodernus menas; etnokultūra: kalendorinės šventės, papročiai, pasakos, simboliai; tautodailė: formos, medžiagos, dekoras, ornamentas, spalvos; dailės kūrinio analizės pradmenys.

PAGRINDINIO DAILĖS FORMALŪJĮ ŠVIETIMĄ PAPILDANČIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Pagrindinio dailės formalųjį švietimą papildančio ugdymo programos (toliau – Programa) paskirtis – užtikrinti formalųjį švietimą papildančio ugdymo kokybę.
2. Programa rekomenduojama mokiniams, baigusiems pradinio dailės formalųjį švietimą papildančio ugdymo programą.
3. Programos trukmė - 4 metai.
4. Vidutinis mokinių skaičius grupėje – 5-10.
5. Įgyvendinant programą, mokomasi grupėse ir individualiai. Jei grupėje nėra reikiamo mokinių skaičiaus, jas galima jungti.
6. Programai įgyvendinanti rekomenduojama mokymosi aplinka ir mokymosi priemonės:
  - 6.1. dailės dalykams pritaikytos klasės su molbertais, stovais, stalais, specialiu apšvietimu;
  - 6.2. mokomųjų dalykų dirbtuvės su įranga: grafikos spaustuvė su spausdinimo staklėmis; keramikos dirbtuvė su žiedimo staklėmis, degimo krosnimis; kitos dirbtuvės su tam dalykui reikalinga specialia įranga;
  - 6.3. kompiuterinė įranga, demonstracinė įranga;
  - 6.4. modeliai ir vaizdinės priemonės natūros studijoms, kita vaizdinė, informacinė ir metodinė medžiaga;
  - 6.5. biblioteka, metodinis kabinetas ir pan.;
  - 6.6. parodoms pritaikytos erdvės su ekspozicine įranga, skirtos tiek mokinių, tiek profesionalių dailininkų kūrybai eksponuoti.

II. PROGRAMOS TIKSLAS, UŽDAVINIAI, STRUKTŪRA IR DERMĖ SU KITOMIS DAILĖS UGDYMO PROGRAMOMIS

7. Programos tikslas – nuosekliai ir sistemiškai plėtoti dailės srities žinias, gebėjimus, įgūdžius, ugdyti kultūrinį sąmoningumą, suteikti bendrųjų ir dalykinių dailės kompetencijų, tenkinti dailės pažinimo ir individualios kūrybos poreikius.

8. Programos uždaviniai:

- atskleisti mokinių kūrybinius ir meninės raiškos gebėjimus;
- formuoti įgūdžius ir gebėjimą naudotis įvairių dailės sričių meninės raiškos priemonėmis, išbandant įvairias dailės technikas ir technologijas;
- supažindinti su Lietuvos ir pasaulio kultūriniu paveldu bei šiuolaikiniais meniniais reiškinais, ugdant gebėjimus analizuoti, interpretuoti, vertinti kūrybos rezultatus;
- ugdyti sociokultūrinius poreikius.

9. Programą sudaro ugdymo turinio branduolio dalykai ir pasirenkamieji dalykai.

10. Branduolį sudaro šie dalykai:

10.1. piešimas;

10.2. tapyba;

10.3. skulptūra;

10.4. kompozicija;

10.5. dailėtyra.

11. Pasirenkamuosius dalykus siūlo mokykla, jais gali būti visos klasikinės ir šiuolaikinės dailės šakos.

12. Siekiant užtikrinti Programos dermę su kitomis dailės ugdymo programomis, programos trukmė, dalyvių amžius, rengimo principai ir uždaviniai, struktūra, mokymosi formos, veiklos sritys, mokinių pasiekimai siejami su pagrindinio ir vidurinio ugdymo dailės dalyko bendrąja programa, profesinės linkmės dailės ugdymo modulių, specializuoto ugdymo krypties programa (pagrindinio ir vidurinio ugdymo kartu su dailės ugdymu programa).

III. PIEŠIMAS

13. Piešimo paskirtis – padėti suvokti tikrovės formų įvairovę, formuoti jų perteikimo bei studijavimo (tūris, forma, proporcijos, struktūra, šviesa, šešėlis ir pan.) įgūdžius. Piešimas apima studijinį (struktūrinis, analitinis, konstruktyvinis, kompozicinis ir kt.), eskizinį bei interpretacinį piešinį.

14. Piešimo tikslas – ugdyti gebėjimus regimo pasaulio trimačius objektus atvaizduoti plokštumoje, naudojantis įvairiomis piešimo priemonėmis ir technikomis; įgyti kūrybinei raiškai reikalingų žinių ir įgūdžių.

15. Piešimo uždaviniai:

15.1. suteikti žinių apie piešimo technines priemones bei jų panaudojimo galimybes, formuoti darbo jomis įgūdžius, nuosekliai įvaldyti piešimo technikas;

15.2. teikti teorinių ir praktinių žinių apie akademinio piešinio formavimo principus;

15.3. mokyti analizuoti, suvokti, interpretuoti vaizduojamą objektą;

15.4. lavinti pastabumą, nuosekliai formuoti ir tobulinti praktinius piešimo įgūdžius atvaizduojant natūrą, kūrybinėms idėjoms fiksuoti, ugdyti gebėjimus tikslingai naudoti plastines raiškos priemones;

15.5. ugdyti kūrybiškumą bei individualų požiūrį.

16. Piešimo veiklos sritys:

16.1. piešimo techninių priemonių pažinimas ir darbo įgūdžių jomis formavimas, nuoseklus piešimo technikų įvaldymas;

16.2. trimačio vaizdo perteikimas plokštumoje, teorinis ir praktinis piešinio formavimo principų įsisavinimas;

16.3. piešimo objektų studijavimas, fiksavimas, analizavimas;

16.4. kūrybiškumo ir individualaus požiūrio ugdymas.

17. Piešimo mokymas:

17.1. piešimo mokymosi trukmė – 4 metai;

17.2. piešimo mokoma po 2 valandas per savaitę;

17.3. mokomasi grupėje, gali būti sudaromos mobilios grupės.

17.4. užsiėmimai vyksta klasėse, gamtoje, muziejuose, galerijose ir kt.;

17.5. mokoma individualizuotai, lanksčiai pritaikant piešimo užduotis, laiduojančias mokinio gebėjimų plėtotę; siekiama ugdyti pastabumą, nestandartišką analitinį – kūrybinį mąstymą;

17.6. pamokų metu derinamas teorinių žinių įsisavinimas su praktinių įgūdžių formavimu. Taikomi metodai – stebėjimas, fiksavimas, analizavimas, interpretavimas, vertinimas, aptarimas.

18. Mokinių pasiekimai:

Nuostatos: siekti nuosekliai įvaldyti piešimo priemones ir technikas, bei jas savitai panaudoti. Tyrinėti, analizuoti natūrą ir pažvelgti į ją piešėjo akimis. Siekti įsitraukti į piešimo procesą ir juo mėgautis. Pasitikėti savo gebėjimais. Vizualizuoti savo mintis ir idėjas piešiant.	
1. Veiklos sritis - piešimo techninių priemonių pažinimas ir darbo įgūdžių jomis formavimas, piešimo technikų įvaldymas.	
Esminis gebėjimas: sąmoningai naudotis piešimo techninėmis priemonėmis, valdyti ir rinktis piešimo technikas.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Gebėti naudotis piešimo techninėmis priemonėmis ir tikslingai jas pasirinkti.	1.1.1. Teisingai vartoti piešimo sąvokas ir terminologiją. 1.1.2. Skirti piešimo priemones. 1.1.3. Išbandyti įvairias atskirų piešimo priemonių panaudojimo galimybes, išmanyti darbo jomis

	specifiką.
1.2. Valdyti piešimo technikas ir sąmoningai jomis naudotis.	1.2.1. Skirti ir apibūdinti piešimo technikas. 1.2.2. Išbandyti skirtingas piešimo technikas, išmanyti darbo jomis specifiką ir teikiamas raiškos galimybes.
2. Veiklos sritis – trimačio vaizdo perteikimas plokštumoje, teorinis ir praktinis klasikinio piešinio formavimo principų įsisavinimas.	
Esminis gebėjimas: suprasti piešinio formavimo principus ir sąmoningai naudotis jais.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. .Komponuoti piešinį	2.1.1. .Nusakyti pagrindinius komponavimo principus. 2.1.2. .Įkomponuoti objektą lape. 2.1.3. .Sukomponuoti objektus tarpusavy.
2.2. .Nustatyti vaizduojamų objektų proporcijas ir proporcijų santykius.	2.2.1. .Žinoti ir taikyti empirinius proporcijų matavimo būdus. 2.2.2. Nustatyti objekto proporcijas ir jas fiksuoti plokštumoje. 2.2.3. .Nustatyti atskirų objektų proporcijų santykius.
2.3. .Vaizduoti trimačius objektus ir erdvę, taikant linijinės ir toninės perspektyvos principus.	2.3.1. .Nusakyti centrinės ir kampinės perspektyvos principus ir juos taikyti. 2.3.2. .Taikyti toninės perspektyvos vaizdavimo principus.
2.4. Modeliuoti apimtinės formas ir erdvę.	2.4.1. Modeliuoti ir lyginti skirtingus tonus, skirti tono niuansus. 2.4.2. .Tonu perteikti šviesą ir šešėlį. 2.4.3. Nusakyti kampuočių ir apvalių figūrų modeliavimo ypatybes. 2.4.4. Atskleisti šviesos ir daikto formos sąveiką.
2.5. Tikslingai naudoti piešimo plastinės raiškos elementus.	2.5.1. Įvardinti piešimo plastinės raiškos elementus. 2.5.2. Atskleisti jų naudojimo galimybes.
3. Veiklos sritis - piešimo objektų studijavimas, fiksavimas, analizavimas.	
Esminis gebėjimas: nuosekliai ir kūrybiškai gilinti supančios aplinkos atvaizdavimo (piešimo iš natūros) įgūdžius.	

Gebėjimai	Žinios ir supratimas
3.1. Atvaizduoti įvairaus sudėtingumo natūros objektus.	3.1.1. Perteikti vaizduojamo objekto konstrukciją. 3.1.2. Pastebėti ir užfiksuoti esminius piešiamų objektų bruožus bei ypatybes. 3.1.3. Perteikti toną, medžiagiškumą. 3.1.4. Perteikti žmogaus veido ir kūno proporcijas, minimaliai išmanyti plastinę anatomiją.
3.2. Atvaizduoti objektų grupes bei erdvę.	3.2.1. Sustatyti daugiaplanį konstrukcinį piešinį. 3.2.2. Pastebėti ir fiksuoti objektų skirtumus (proporcijų, formos, konstrukcijos, tono, apšvietimo, paviršiaus charakterio ir pan.).
3.3. Rinkti keliamus uždavinius atitinkančius piešimo būdus.	3.3.1. Išmanyti eskizinį, studijinį piešinį. 3.3.2. Skirti konstruktyvinį, interpretacinį, eksperimentinį piešimą bei žinoti jo paskirtį.
3.4. Analizuoti natūrą bei piešinį (jos atvaizdą)	3.4.1. Pastebėti ir fiksuoti formos ir tono niuansus. 3.4.2. Perteikti visumos ir detalės santykį. 3.4.3. Lyginti natūrą ir piešinį, bei kelis piešinius tarpusavy.
4. Veiklos sritis – kūrybiškumo ir individualaus požiūrio ugdymas.	
Esminis gebėjimas: kūrybiškai perteikti natūrą, tikslingai rinkti piešimo būdus, plastines priemones ir technikas.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
4.1. Tikslingai rinkti ir kūrybiškai naudoti piešimo priemones bei technikas.	4.1.1. Pasirinkti piešimo priemones ir technikas individualiam sumanymui perteikti. 4.1.2. Išbandyti eksperimentines piešimo technikas ir piešinio formavimo būdus. 4.1.3. Siekti individualumo formuojant piešimo braižą.
4.2. Kūrybiškai perteikti ir interpretuoti fiksuojamą medžiagą savo darbuose.	4.2.1. Susipažinti su piešimo plastinės kalbos istorine raida. 4.2.2. Tinkamai pasirinkti piešimo plastinės kalbos

	<p>priemonės piešinio idėjai perteikti.</p> <p>4.2.3. Išbandyti interpretavimo būdus ir galimybes bei taikyti juos piešiant.</p> <p>4.2.4. Formuoti individualų požiūrį į natūrą ir ją kūrybiškai perteikti.</p>
4.3. Dalyvauti piešinių parodose, projektuose ir pan.	<p>4.3.1. Pritaikyti įvaldytas piešimo technikas ir priemonės kūrybiniame piešime.</p> <p>4.3.2. Savarankiškai piešti, mokėti kelti individualius tikslus.</p>

19. Rekomenduojamas piešimo dalyko turinys:

19.1. piešimo techninių priemonių pažinimas ir darbo įgūdžių jomis formavimas, nuoseklus piešimo technikų įvaldymas. Susipažįstama su įvairiomis piešimo priemonėmis (pieštukas, grafitas, anglis, sepija, kreida, trintukas, tušas, flomasteris ir pan.), išbandomos įvairios jų panaudojimo galimybės ir nuosekliai formuojami darbo jomis įgūdžiai. Išbandomos ir įvaldomos įvairios sausos ir šlapios piešimo technikos. Susipažįstama su netradicinėmis piešimo priemonėmis ir eksperimentinėmis technikomis;

19.2. trimačio vaizdo perteikimas plokštumoje, teorinis ir praktinis klasikinio piešinio formavimo principų įsisavinimas.

19.3. Susipažįstama su piešimo plastinės kalbos elementais (taškas, linija, dėmė, štrichas), bei jų panaudojimo galimybėmis. Mokomasi nustatyti piešiamo objekto bei jo dalių proporcijas, atskirų daiktų dydžių santykį. Susipažįstama su klasikiniiais komponavimo principais (piešimo lapo geometrija, erdvės dalinimas, simetrijos ašys, optinis centras ir jų sąveika), linijine perspektyva (horizontas, žiūrėjimo taškas, centrinė ir kampinė perspektyva, fokusų taškai) ir tonine perspektyva. Mokomasi modeliuoti skirtingus tonus bei juos niuansuoti, plečiama tonų skyrimo geba. Mokomasi modeliuoti kampuotas ir apvalias formas, perteikti šviesą ir šešėlį, suprasti formos ir šviesos tarpusavio sąveiką. Susipažįstama su klasikinio piešimo proceso metodine eiga, piešinio tolygaus formavimo principas, viso proceso metu išlaikant piešiamo objekto komponavimo, konstravimo, proporcijų perteikimo ir plastinės struktūros visumą.

19.4. piešimo objektų studijavimas, fiksavimas, analizavimas. Piešiami įvairaus sudėtingumo natūros objektai, pradedant nuo elementarių geometrinių figūrų palaipsniui pereinant prie sudėtingesnių skirtingų medžiagų ir įvairių paviršių daiktų piešimo. Mokomasi suprasti vaizduojamo objekto konstrukciją, perteikti toną bei jo niuansus, medžiagiškumą, tekstūrą, faktūrą, minkštų ir kietų kūnų paviršių, pastebėti ir užfiksuoti esminius piešiamų objektų bruožus bei ypatybes. Mokomasi piešti sudėtingus objektus, gamtines ir architektūrines formas bei objektų grupes perteikiant erdvę

(natiurmortas, interjeras, architektūrinių objektų piešiniai, architektūrinis peizažas). Įgyjama bendrųjų žinių apie žmogaus anatomiją, galvos ir figūros proporcijas bei konstrukciją, piešiant portretą ir figūrą, mokomasi perteikti portretinį panašumą, charakterį, figūros plastiką, judesį. Siekiama nuosekliai analizuoti natūrą, lyginti ją ir piešinį, suvokti piešiamų objektų formos esmę, pastebinti niuansus.

Piešiami eskiziniai, studijiniai, interpretaciniai, mintini piešiniai;

19.5. kūrybiškumo ir individualaus požiūrio ugdymas. Atsižvelgiant į mokinio psichologinių/fiziologinių ypatybių, formuojami individualūs piešimo technikos įgūdžiai, susipažįstama su piešimo plastinės kalbos istorine raida ir eksperimentiniais piešimo būdais. Skatinama kūrybiškai naudotis piešimo plastinės ir techninės kalbos priemonėmis, eksperimentuoti. Mokomasi piešiniuose interpretuoti fiksuojamą medžiagą. Formuojami savarankiško piešimo įgūdžiai, individuali meninė raiška.

IV. TAPYBA

20. Tapybos paskirtis – pažinti spalvų savybes ir jų, bei tapybos priemonių, technikų, plastinės raiškos pagalba, įvaizdinti regimąjį ar vaizduotės pasaulį, abstrakčias idėjas.

21. Tapybos tikslas – ugdyti tapybos plastinės raiškos, medžiagų, priemonių, spalvos galimybių išmanymą bei praktinius tapymo įgūdžius studijiniuose ir kūrybiniuose darbuose.

22. Tapybos uždaviniai:

22.1. suteikti žinių apie tapybos medžiagų bei priemonių technines ir tapybos plastinės kalbos galimybes, jų panaudojimo įvairovę;

22.2. suteikti žinių apie teorines, istorines, sociokultūrinės, psichoemocines spalvas bei spalvinių derinių pažinimo, suvokimo ir praktinio naudojimo galimybes, lavinti spalvų atpažinimo gebą;

22.3. mokyti analizuoti, suvokti, vertinti, interpretuoti vaizduojamą objektą spalviniu - tapybiniu požiūriu, kūrybiškai naudoti tapybos plastinės kalbos elementus;

22.4. nuosekliai formuoti ir tobulinti tapymo įgūdžius, lavinti gebėjimus sąmoningai ir originaliai naudoti plastines raiškos priemones;

22.5. ugdyti kūrybiškumą bei individualų požiūrį.

23. Tapybą sudaro šios veiklos sritys:

23.1. žinių apie tapybos medžiagų ir priemonių technines galimybes bei tapybos plastinės kalbos elementus įgijimas bei taikymas praktikoje;

23.2. spalvų ir spalvinių derinių suvokimo, gebėjimo juos perteikti ir tikslingai naudoti ugdymas;

23.3. nuoseklus tapymo įgūdžių formavimas;

23.4. kūrybiškumo ir individualaus požiūrio ugdymas.

24. Tapybos mokymas:

24.1. tapybos mokymosi trukmė - 4 metai;

- 24.2. tapybos dalyko mokoma po 2 valandas per savaitę;
- 24.3. mokomasi grupėje, gali būti sudarytos mobilios grupės;
- 24.4. užsiėmimai organizuojami klasėse, gamtoje, muziejuose, galerijose ir kt.;
- 24.5. teorija derinama su praktinių įgūdžių formavimu. Mokoma(si) stebėti, analizuoti, fiksuoti, interpretuoti, suprasti, vertinti;
- 24.6. mokoma individualizuotai, lanksčiai pritaikant tapybos užduotis, laiduojančias mokinio gebėjimų plėtotę. Siekiama ugdyti nestandartišką kūrybinį, kritinį mąstymą;
- 24.7. derinami informaciniai (aiškinimas, pasakojimas, demonstravimas), kūrybiniai (laisvas tapymas, bandant technines dažų ir priemonių savybes, improvizacinis tapymas, bandant plastines galimybes, greitas ir studijinis tapymas, remiantis natūros stebėjimu ar vaizduote) ir patariamieji (tapomos natūros analizė, patarimai visai mokinių grupei ir individualiai kiekvienam mokiniui, individualūs ir grupiniai tapomų paveikslų aptarimai, iš(si)aiškinant esmines klaidas ir įvertinant asmeninius pasiekimus) metodai.

25. Mokinių pasiekimai:

Nuostatos: suvokti regimąjį bei vaizduotės pasaulį, kaip spalvų ir spalvinių derinių reiškimosi erdvę. Pažinti ir skirti tapybos technikas bei gebėti jomis naudotis. Suprasti, analizuoti ir vertinti klasikinės bei šiuolaikinės tapybos kūrinius ir procesus, reikšti asmeninę nuomonę apie juos. Realizuoti savo kūrybines idėjas, tinkamai pasirenkant raiškos būdus ir tapybines priemones. Formuoti ir tobulinti individualią plastinę kalbą, subjektyvų analitinį ir emocinį santykį su tapybos objektu.	
1. Veiklos sritis - žinių apie tapybos medžiagų ir priemonių technines galimybes bei tapybos plastinės kalbos elementus įgijimas bei taikymas praktikoje.	
Esminis gebėjimas: įvaldyti tapybos technikas ir tapymo būdus, įsisavinti pagrindinę tapybos plastikos terminiją, naudoti tapybos plastinės raiškos elementus.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Įvaldyti skirtingas tapymo medžiagas, priemones ir būdus.	1.1.1. Atpažinti ir skirti tapybos technikas. 1.1.2. Pasirinkti tapymui reikalingas medžiagas, priemones bei tapymo būdus. 1.1.3. Skirti pagrindinių dažų (akvarelė, guašas, akrilas, aliejus,) tapybines ir technologines savybes, atskleisti tapymo jais ypatumus ir galimybes.
1.2. Naudoti tapybos plastinės kalbos elementus.	1.2.1. Skirti tapybos plastinės raiškos elementus. 1.2.2. Atskleisti jų naudojimo galimybes.

2. Veiklos sritis - spalvų ir spalvinių derinių suvokimo, gebėjimo jas perteikti bei tikslingai naudoti ugdymas.	
Esminis gebėjimas: tikslingai naudoti spalvą ir spalvinius derinius – pagrindinę tapybos išraiškos priemonę – vaizduojant natūrą ir kuriant.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1.Naudotis spalvotyros žiniomis tapant.	2.1.1.Naudoti pagrindinius spalvotyros terminus: spalvų ratą, spalvų gaublį ir achromatinius jo pjūvius, pagrindinių ir papildomų spalvų priešpriešas, pagrindinius spalvų ir tonų kontrastų bei indukcijos principus, spalvų optinio ir mechaninio maišymo(si) galimybes, skirti šiltų - šaltų spalvų ir atspalvių gamas. 2.1.2. Sąmoningai naudotis spalvos teorijos ir istorijos žiniomis analizuojant tapybos ar kitą kūrinį.
2.2. Spalvą analizuoti atsietai nuo objekto – kaip vizualinę, tapybinę, santykinę savybę.	2.2.1. Įvardinti ne daiktines, bet spalvines - tapybines natūros savybes; 2.2.2. Apibūdinti spalvinių derinių svarbą.
3. Veiklos sritis - nuoseklus tapymo įgūdžių formavimas, atvaizduojant natūros objektus ir reiškinius.	
Esminis gebėjimas: nuosekliai ir kūrybiškai gilinti tapymo įgūdžius.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
3.1. Tapyti natiurmortą, peizažą, portretą, figūrą.	3.1.1. Įvardinti spalvotyros, tapybos plastikos elementų ir kompozicijos taikymo galimybes; 3.1.2. Stebėti ir analizuoti tapomą objektą ar objektų grupes.
3.2. Tapybinėmis priemonėmis vaizduoti formą, apimtį, medžiagiškumą, šviesą, erdvę.	3.2.1. Atpažinti formas, šviesos, erdvės, medžiagiškumo perteikimo būdus. 3.2.2. Apibūdinti skirtingų kultūrinių epochų tikrovės suvokimo ir vaizdavimo tapybos priemonėmis būdus.
3.3. Perteikti asmeninį (emocinį , loginį ar kt.) santykį su tapomu objektu.	3.3.1. Įvardinti natūros spalvinę nuotaiką. 3.3.2. Apibūdinti vaizduojamo objekto tapybinį charakterį.

4. Veiklos sritis - kūrybiškumo ir individualaus požiūrio ugdymas.	
Esminis gebėjimas: mokėti sąmoningai ir kūrybiškai naudoti ir jungti tarpusavyje tapybinės kalbos elementus.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
4.1. Analizuoti tikrovę ir rasti meninės raiškos bei tapybos technikos būdus jai transformuoti į tapybos kūrinį.	4.1.1. Įvardinti koliažo, asambliažo, mišrių ir kompiuterinių technikų bei vaizdo kūrimo netradicinėmis priemonėmis galimybes. 4.1.2. Pastebėti tapybos plastikos elementus meno kūrinuose.
4.2. Naudotis spalvotyros bei spalvos istorinės raidos žiniomis kuriant individualią spalvinę gamą, ieškoti originalių spalvinių derinių bei eksperimentuoti spalvų galimybėmis tapant.	4.2.1. Apibrėžti pagrindinius istorinius spalvos ir spalvinių derinių suvokimo etapus. 4.2.2. Įvardinti teorinius, istorinius, socialinius, emocinius, dvasinius spalvos sampratos aspektus, ir praktinio naudojimo galimybes.
4.3. Tikslingai jungti, kombinuoti ir manipuluoti pavieniais plastikos elementais bei jų grupėmis, gebėti juos kūrybiškai panaudoti idėjos arba impulso, emocijos įprasminimui.	4.3.1. Apibūdinti pavienių raiškos priemonių ir jų kombinacijų ypatumus ir galimybes. 4.3.2. Atpažinti klasikinės, modernizmo, postmodernizmo tapybos plastinės kalbos ypatybes. 4.3.3. Analizuoti kitų vizualiųjų menų plastikos elementų panaudojimo tapyboje galimybes. Argumentuoti savo ieškojimų pobūdį ir eksperimentinių technikų tikslingumą.
4.4. Dalyvauti parodose, projektuose ir pan.	4.4.1. Kelti individualius tikslus savarankiškai tapant. 4.4.2. Apibūdinti, analizuoti, vertinti, interpretuoti savo ir kitų tapybos darbus, technologinius ir kūrybinius eksperimentus, suvokti juos skirtinguose kontekstuose.

26. Rekomenduojamas tapybos turinys:

26.1. Žinių apie tapybos medžiagų ir priemonių technines galimybes bei tapybos plastinės kalbos elementus įgijimas ir taikymas praktikoje. Susipažįstama su pagrindiniais tapybos plastinių bei techninių

priemonių terminais, su įvairiais tapybiniais dažais (akvarelė, akrilas, tempera, aliejus ir pan.), jų techninėmis savybėmis bei tapybinėms galimybėms, jiems naudoti skirtomis priemonėmis;

26.2. spalvų ir spalvinių derinių suvokimo, gebėjimo juos perteikti ir tikslingai naudoti ugdymas.

Pažintis su spalvotyros terminija ir pagrindais, spalvinių derinių suvokimo ir praktinio naudojimo tapyboje raida. Teorinės žinios nuosekliai gilinamos ir betarpiškai įtvirtinamos praktinėmis užduotimis;

26.3. nuoseklus tapymo įgūdžių ir plastinių raiškos priemonių formavimas, atvaizduojant natūros objektus ir reiškinius. Mokomasi analizuoti ir suprasti vaizduojamų objektų arba jų grupių tapybinės interpretacijos galimybes. Nuosekliai vystomi regimosios tikrovės perkūrimo tapybinėmis priemonėmis gebėjimai (šviesa, šešėlis, kontrastas, niuansas, linijinė ir/ar spalvinė perspektyva, formos ir erdvės modeliavimas tonu ir/ar spalva, detalizacija ir apibendrinimas, medžiagiškumas). Formuojami ir tobulinami tapymo kalbos įgūdžiai (tapybiškumas/dekoratyvumas/grafiškumas, koloritas, spalviniai santykiai, apšvietimo charakteris, spalvinės dėmės dydžio ir formos svarba, potėpis ir faktūra, ir) tapant natiurmortą, peizažą, portretą, pusfigūrę ar figūrą ir atliekant vis sudėtingesnes medžiagines natūros vaizdavimo (skaidrumas, blizgumas, atspindys, ir pan.) ir tikslines (šviesa, forma, erdvė ir pan.) užduotis;

26.4. kūrybiškumo ir individualaus požiūrio ugdymas. Skatinamas domėjimasis šiuolaikiniais tapybos procesais, analitinis ir kontekstualus jų vertinimas, gretinimas su asmeniniais kūrybiniais siekiais; improvizacija, individualumas, meninis ir techninis eksperimentavimas. Formuojama stilistinė tapybos kalba (asmeninė spalvinė sistema, tapysenos maniera, ritmika, spalvinis ir prasminis akcentavimas, subjektyvi erdvėvoka) ir gebėjimas sąmoningai naudoti specifines plastines priemones bei jų derinius tapomame paveiksle, suprasti jų psichoemocinio poveikio galią.

V. SKULPTŪRA

27. Skulptūros paskirtis – ugdyti erdvinės formos suvokimą, įgyti jos kūrimo pagrindus. Skulptūra apima lipdybą, konstravimą, erdvinę plastiką, erdvinės formos kompoziciją, skulptūrines formas ir objektus, skulptūrines instaliacijas, ir kt. Atsižvelgiant į mokyklos turimą bazę, mokytojų pasirengimą ir poreikį, skulptūra gali būti keičiama kitais erdvinės formos kūrimo principų suvokimą ugdančiais dalykais (keramika, erdviniu dizainu ar pan.).

28. Skulptūros tikslas – ugdyti gebėjimus suvokti, atrasti ir kurti erdvinius objektus trimatėje erdvėje ir projekcijose, tam panaudojant įvairias priemones. Įgyti skulptūrinių žinių bei įgūdžių, reikalingų kūrybinei raiškai.

29. Skulptūros uždaviniai:

29.1. suteikti skulptūros plastinės struktūros, technikų ir technologijų teorinių bei praktinių žinių;

29.2. lavinti pastabumą, derinti jį su taktiliniu jautrumu bei struktūriniu erdvinės formos kūrimo logika;

- 29.3. išmokyti skulptūrinėmis priemonėmis atvaizduoti aplinkos objektus erdvėje;
- 29.4. praktiškai taikyti erdvinės raiškos įgūdžius;
- 29.5. atskleisti įvairialypes formos suvokimo ir naudojimo mene bei gyvenime galimybes;
- 29.6. ugdyti kūrybiškumą bei individualų požiūrį.
30. Skulptūros veiklos sritys:
31. žinių apie skulptūros medžiagų ir priemonių technines galimybes bei skulptūrinės plastinės kalbos elementus įgijimas;
32. formos suvokimo ugdymas;
- 32.1. nuoseklus erdvinės formos ir formos plastikos kūrimo įgūdžių lavinimas, atvaizduojant natūros objektus;
- 32.2. kūrybiškumo ir individualaus požiūrio ugdymas.
33. Skulptūros mokymas:
34. mokymosi trukmė – 4 metai;
35. skulptūros mokoma po 2 valandas per savaitę;
36. mokomasi grupėmis, naudojant individualizuotą mokymą, lanksčiai pritaikant užduotis, geriausiai atitinkančias mokinio gebėjimų poreikius bei plėtote;
37. pamokų metu derinamos teorinės žinios su praktiniais įgūdžiais. Taikomi nuoseklūs mokymo(si) metodai – stebėjimas, fiksavimas, medžiagos ir technologijos įvaldymas, analizavimas, interpretavimas, eksperimentas, vertinimas, aptarimas.
38. Mokinių pasiekimai:

Nuostatos: materializuoti plastines idėjas, kuriant erdvinės formas ir formuojant erdvę. Gilinti formos ir erdvės suvokimą. Siekti tikslingai taikyti formos kūrimo būdus kūrybinėse užduotyse. Pažinti, tikslingai praktikoje pasirinkti medžiagas, darbo priemones, technikas ir technologijas. Sieti formą, idėją, funkciją, medžiagą ir erdvę. Įprasminti savo idėjas formos srityje.	
1. Veiklos sritis - žinių apie skulptūros medžiagų ir priemonių technines galimybes bei skulptūrinės plastinės kalbos elementus įgijimas.	
Esminis gebėjimas: skirti skulptūros technikas ir formos kūrimo būdus, įsisavinti pagrindinę skulptūrinės plastikos terminiją, naudoti skulptūros plastinės raiškos elementus.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Įvaldyti skirtingas skulptūros medžiagas, priemones ir formos kūrimo būdus.	1.1.1. Atpažinti ir skirti skulptūros technikas. 1.1.2. Įvardinti technologiškai reikalingas medžiagas, priemones bei formos kūrimo būdus. 1.1.3. Įvardinti pagrindinių medžiagų skulptūrinės ir

	<p>technologines savybes, išmanyti darbo jomis ypatumus ir galimybes.</p> <p>1.1.4. Giliau išmanyti lipdybos technikas bei keramikos technologiją.</p> <p>1.1.5. Įvardinti objekto mechaninės kopijos atlikimo būdus, priemones ir technologijas.</p>
1.2. Apibūdinti skulptūros plastinės raiškos priemones ir jas taikyti.	<p>1.2.1. Taisyklingai vartoti skulptūros sąvokas ir terminologiją.</p> <p>1.2.2. Skirti skulptūros plastinės raiškos priemones.</p> <p>1.2.3. Nusakyti jų naudojimo galimybes.</p>
2. Veiklos sritis- formos suvokimo ugdymas	
Esminis gebėjimas: tikslingai naudoti formą, jos plastiką atvaizduojant natūrą ir kuriant.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Sieti formą, idėją, funkciją ir medžiagą.	<p>2.1.1. Skirti formų charakterius ir žinoti jų panaudojimo idėjai perteikti galimybes.</p> <p>2.1.2. Įvardinti formas ir funkcijos tarpusavio priklausomybę.</p> <p>2.1.3. Taikyti funkcionalaus objekto kūrimo metodiką.</p> <p>2.1.4. Atskleisti medžiagos, formas ir formos plastikos tarpusavio priklausomybę.</p>
2.2. Sieti formą ir erdvę.	<p>2.2.1. Nusakyti erdvės ir skulptūrinio objekto santykį.</p> <p>2.2.2. Parinkti skulptūriniam objektui tinkamą vietą erdvėje.</p> <p>2.2.3. Apibūdinti, kaip skulptūrinėmis struktūromis apvaldyti erdvę.</p>
2.3. Formą analizuoti atsietai nuo objekto.	<p>2.3.1. Įvardinti objekto formos savybes;</p> <p>2.3.2. Apibūdinti formas ir spalvos santykį;</p> <p>2.3.3. Apibūdinti formas ir paviršiaus (faktūros) santykį.</p>
3. Veiklos sritis - nuoseklus erdvinės formos ir formos plastikos <i>kūrimo</i> įgūdžių lavinimas, atvaizduojant natūros objektus.	
Esminis gebėjimas: nuosekliai ir kūrybiškai gilinti skulptūrinės raiškos (lipdymo) įgūdžius.	

Gebėjimai	Žinios ir supratimas
3.1. Atvaizduoti įvairaus sudėtingumo natūros objektus.	3.1.1. Perteikti objekto skulptūrinių masių proporcijas bei susatymą. 3.1.2. Atskleisti vaizduojamo objekto vidinę konstrukciją. 3.1.3. Išskirti ir perteikti esminius lipdomų objektų bruožus, formos išraiškumą. 3.1.4. Perteikti žmogaus veido ir kūno proporcijas, Taikyti bent minimalias plastinės anatomijos žinias.
3.2. Lipdyti reljefą, apvalią skulptūrą	3.2.1. Įvardinti reljefo ir apvalios skulptūros rūšis. 3.2.2. Paaikškinti erdvinio objekto vaizdavimo reljefe ir apvalioje skulptūroje specifinius skirtumų išmanymą.
3.3. Skulptūrinėmis priemonėmis perteikti formą, formos ir paviršiaus charakterį, faktūrą medžiagiškumą, erdvę.	3.3.1. Taikyti formos, faktūros, medžiagiškumo, erdvės, perteikimo būdus. 3.3.2. Įvardinti skirtingų kultūrinių epochų tikrovės suvokimo ir vaizdavimo būdus skulptūros priemonėmis.
3.4. Lavinti pastabumą, natūros ir nulipdyto objekto analizavimo bei lyginimo įgūdžius.	3.4.1. Pastebėti ir perteikti formos niuansus. 3.4.2. Atskleisti visumos ir detalės santykį. 3.4.3. Mokėti apibendrinti formą. 3.4.4. Analizuoti natūrą ir užfiksuotą vaizdą.
3.5. Perteikti asmeninį (emocinį, loginį ar kt.) santykį su vaizduojamu objektu.	3.5.1. Įvardinti vaizduojamo objekto nuotaiką; 3.5.2. Apibūdinti objekto charakterį
4. Veiklos sritis - kūrybiškumo ir individualaus požiūrio ugdymas.	
Esminis gebėjimas: sąmoningai ir kūrybiškai naudoti skulptūrinės raiškos priemones, siekiant meninio rezultato.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
4.1. Demonstruoti individualius skulptūrinės plastikos ir technikos(ų) įgūdžius.	4.1.1. Įvardinti individualaus meninio braižo požymius. 4.1.2. Įvardinti klasikines ir eksperimentines skulptūros technikas, vaizdo kūrimo netradicinėmis priemonėmis galimybes.

	4.1.3. Argumentuoti savo ieškojimų pobūdį ir eksperimentinių technikų tikslingumą.
4.2. Sąmoningai interpretuoti ir transformuoti formas norimai idėjai išreikšti.	4.2.1. Taikyti skirtingus interpretavimo būdus, išmanyti jų teikiamas galimybes. 4.2.2. Argumentuoti savo pasirinkimą vaizduoti (ne)akademinėmis formomis, formuluoti idėjas. 4.2.3. Eksperimentuoti ieškant tinkamos formos plastikos.
4.3. Tikslingai jungti skulptūrinės ir kitų dailės sričių plastinės kalbos elementus, gebėti juos kūrybiškai panaudoti idėjos įprasminimui.	4.3.1. Įvardinti klasikinės, modernizmo, postmodernizmo skulptūros stilistines plastinės kalbos savybes. 4.3.2. Analizuoti kitų vizualiųjų menų plastikos elementų panaudojimo skulptūrinėje raiškoje galimybes.
4.4. Dalyvauti parodose, projektuose ir pan.	4.4.1. Apibūdinti, analizuoti, vertinti, interpretuoti savo ir kitų skulptūrinės raiškos darbus. 4.4.2. Apibūdinti konteksto svarbą. 4.4.3. Mokėti kelti individualius tikslus savarankiškai kuriant.

39. Rekomenduojamas skulptūros turinys:

39.1. žinių apie skulptūros medžiagų ir priemonių technines galimybes bei skulptūrinės plastinės kalbos elementus įgijimas. Susipažįstama su skulptūrinių medžiagų įvairove. Išbandomos darbo su jomis priemonės bei mokomasi formos kūrimo būdų. Mokoma lipdybos ir molio formavimo įgūdžių bei keramikos technologijos žinių. Pagal galimybes susipažįstama su įvairiais konstravimo, medžiagų plastiškumo ir transformacijos, liejimo, gremžimo-skaptavimo ir kt. technologiniais procesais.

Supažįstama su skulptūros plastinės raiškos elementais ir priemonėmis (plokštuma, reljefas, paviršius/faktūra, erdvinė struktūra, forma, masė, konstrukcija);

39.2. formos suvokimo ugdymas. Gilinamasi į skulptūrinio objekto vidinę ir stilistinę struktūrą, konstrukciją. Mokomasi objekto kopijojimo ir interpretacijos technikų. Gilinamasi į medžiagos, formos ir formos plastikos tarpusavio priklausomybę, formos ir spalvos, formos ir ją supančios erdvės, formos ir funkcijos santykį;

39.3. nuoseklus erdvinės formos ir formos plastikos kūrimo įgūdžių lavinimas, atvaizduojant natūros objektus. Analizuojamos geometrinės formos ir jų tarpusavio sąveika bei gamtos formos. Susipažįstama

su žmogaus veido ir figūros bendrosiomis proporcijomis, kūno dalių skulptūrine plastika ir konstrukcija, gilinasi į įvairių medžiagų skulptūrinės ir technologines savybes. Siekiama lipdybos ir/ar kitokių formos konstravimo būdų išraiškingumo;

39.4. kūrybiškumo ir individualaus požiūrio ugdymas. Formuojamas individualus meniškumo, plastinės interpretacijos vidinis poreikis tikslingam plastinių ir techninių raiškos priemonių panaudojimui vaizduojamojo objekto charakteristikoms ir/ar idėjai atskleisti. Skatinamas technologinis eksperimentavimas, tarpdiscipliniškumas, individualaus braižo paieškos.

VI. KOMPOZICIJA

40. Kompozicijos paskirtis - supažindinti su dailės kūrinio kūrimo sisteminiiais principais, formuoti plastinių idėjų vizualizavimo įgūdžius, ugdyti nestandartišką kūrybinį kritinį mąstymą.

41. Kompozicijos tikslas – ugdyti gebėjimus suvokti ir kurti meninį vaizdą, tikslingai pasirenkant individualius raiškos būdus, priemones, dailės sritis.

42. Kompozicijos mokymo uždaviniai:

42.1. suteikti teorinių ir praktinių žinių apie komponavimo pagrindus, kompozicijos rūšis, ypatybes, kūrimo principus;

42.2. supažindinti su atskirų dailės šakų meninio vaizdo kūrimo specifika;

42.3. nuosekliai lavinti individualią meninę raišką, gebėjimus pasirinkti ir taikyti plastines raiškos priemones;

42.4. formuoti vizualinę pasaulėžiūrą, suvokiant, analizuojant, vertinant, interpretuojant vizualumą, savo ir kitų kūrybos procesą bei rezultatus.

42.5. ugdyti kūrybiškumą ir individualų požiūrį.

43. Dalykas apima komponavimo pagrindus, klasikinių ir šiuolaikinių dailės šakų kompoziciją.

44. Kompozicijos veiklos sritys:

44.1. formaliųjų komponavimo pagrindų įsisavinimas;

44.2. sisteminių kompozicijos kūrimo principų pažinimas;

44.3. pasirinktos dailės šakos kūrybinių principų įsisavinimas, individualių raiškos formų paieškos.

45. Kompozicijos mokymas:

45.1. mokymosi trukmė - 4 metai;

45.2. kompozicijos mokomasi nuosekliai didinant mokinio raiškos srities pasirinkimo galimybes. 1-3-ais mokymosi metais mokomasi grupėje, 4-ais metais mokomasi individualiai;

45.3. 1-3 mokslo metais mokoma po 2 valandas per savaitę, 4-ais mokslo metais mokiniui skiriama 1 individualaus ugdymo valanda per savaitę pasirinktos konkrečios dailės šakos mokymui;

45.4. .teorija derinama su praktinių įgūdžių formavimu. Mokoma individualizuotai, lanksčiai pritaikant užduotis, laiduojančias mokinio gebėjimų plėtotę;

45.5. užsiėmimai organizuojami klasėse, gamtoje, muziejuose, galerijose ir kt.

46. Mokinių pasiekimai:

Nuostatos: domėtis, kaip tikslingai taikyti kompozicinės raiškos elementus, priemones, o taip pat kompozicijos sisteminius principus kūrybinėse užduotyse.	
Siekti pažinti, tikslingai pasirinkti ir taikyti praktikoje medžiagas, darbo priemones, technikas ir technologijas. Pradėti skirti prasmę nuo reikšmės. Norėti realizuoti kūrybinėje veikloje ir rasti jai vietas savo asmeniniame gyvenime. Atsakingai žiūrėti į kūrybą ir nemeluoti.	
1. Veiklos sritis - formaliųjų komponavimo pagrindų įsisavinimas.	
Esminis gebėjimas: naudoti kompozicinės raiškos priemones bei sisteminius principus kuriant.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Naudoti plastinės raiškos elementus, taikant kompozicines raiškos priemones.	1.1.1. Taikyti kompozicinės raiškos elementus (<u>taškas ir linija, dėmė, šviesa ir šešėlis, spalva ir tonas</u>). 1.1.2. Įvardinti ir paaiškinti kompozicinės raiškos priemones (dydis, proporcijos ir orientacija, <u>simetrija, asimetrija ir dissimetrija, statika ir dinamika, kontrastas, niuansas ir tapatybė, ritmas ir ornamentas</u>) ir jų panaudojimo galimybes.
1.2. Gebėti kurti skirtingo pobūdžio kompozicijas.	1.2.1. Analizuoti klasikinės kompozicijos rūšis pagal kompozicinių elementų išdėstymą bei pagal santykį su regimuoju pasauliu. 1.2.2. Apibūdinti kompozicijų rūšis.
2. Veiklos sritis - sisteminių kompozicijos kūrimo principų pažinimas.	
Esminis gebėjimas: naudoti sisteminius komponavimo principus kuriant.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Komponuoti, taikant kompozicijos sisteminius principus.	2.1.1. Plėtoti temą, vystyti siužetą. 2.1.2. Atskleisti įvairias nuotaikas. 2.1.3. Atrasti individualumo elementus plastinėje kalboje. 2.1.4. Įvardinti stilizacijos ypatumus, plastiškai

	<p>interpretuoti vizualumą.</p> <p>2.1.5. Suprasti simbolių semantinę struktūrą, mokėti pritaikyti ją praktikoje.</p> <p>2.1.6. Suprasti funkcionalumo ir kūrinio sąryšį.</p> <p>2.1.7. Įvardinti įvairius santykio su aplinka aspektus.</p> <p>2.1.8. Taikyti stilistinės visumos formavimo principus.</p> <p>2.1.9. Paaiškinti subjektyvumo įtaką kūrybai.</p> <p>2.1.10. Vystyti idėją formuluojant sumanymo esmę, išsikeliant koncepciją.</p> <p>2.1.11. Atskleisti konteksto svarbą.</p> <p>2.1.12. Sąmoningai orientuotis vertybinėse kategorijose.</p> <p>2.1.13. Išreikšti ideologiją.</p>
3. Veiklos sritis - pasirinktos dailės šakos kūrybinių principų įsisavinimas, individualių raiškos formų paieškos.	
Esminis gebėjimas: įgyvendinti idėjas, tikslingai panaudojant kompozicines raiškos priemones, medžiagas bei technikas.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
3.1. Tikslingai naudoti kompozicijos teorijos žinias ir įgytus praktinius įgūdžius, pasirinktos dailės srities kūriniai sukurti.	<p>3.1.1. Išvardinti dailės šakas, apibūdinti jų raiškos skirtumus ir teikiamas galimybes.</p> <p>3.1.2. Susipažinti su pasirinktos dailės šakos technines ir plastines raiškos savybes, jų panaudojimo galimybes bei būdus.</p> <p>3.1.3. Išbandyti pasirinktos dailės šakos klasikines bei eksperimentines technikas.</p> <p>3.1.4. Žinoti pasirinktos dailės šakos plastinės kalbos istorinę raidą.</p> <p>3.1.5. Analizuoti pasirinktos dailės šakos kompozicinę specifiką.</p>
3.2. Vizualiai reikšti asmenines menines idėjas, ieškoti individualių raiškos formų.	3.2.1. Įvardinti idėjos ir medžiagos santykio, įvairialypių kūrinio ir aplinkos santykio aspektų, stilistinės visumos, autoriaus – kūrinio – žiūrovo subjektyvaus santykio, vertybinės

	orientacijos, ideologijos ir kt. klausimų svarbą kuriant. 3.2.2. Atskleisti klasikinės, modernizmo, postmodernizmo plastinės kalbos savybes.
3.3. Dalyvauti parodose, projektuose ir pan.	3.3.1. Reikšti kūrybines iniciatyvas, formuluoti asmeninius meninius tikslus. 3.3.2. Argumentuoti savo ieškojimų pobūdį ir eksperimentinių technikų tikslingumą.

47. rekomenduojamas kompozicijos turinys:

47.1. formaliųjų komponavimo pagrindų įsisavinimas. Supažįstama su bendrais komponavimo principais, kompozicijos raiškos elementais (taškas ir linija, dėmė, šviesa ir šešėlis, spalva ir tonas) ir priemonėmis (statika, dinamika, simetrija ir kt.), rūšimis pagal kompozicinių elementų išdėstymą (uždara, atvira ir kt.) bei pagal santykį su regimuoju pasauliu (siužetinė, abstrakti, ir pan.);

47.2. sisteminių kompozicijos kūrimo principų pažinimas. Mokoma komponuoti naratyvo ar idėjos pagrindu. Analizuojami kompozicijos kūrimo sisteminiai principai, ritmika, vaizdo kadrovimo ir prasminių momentų akcentavimo mechanizmai, objekto ir funkcijos sąsajos, ryšys tarp objekto ir ženklo, reikšmės ir prasmės, stilizavimo, stilistinės vienovės kūrimo būdai, konteksto, vertybinės orientacijos klausimai;

47.3. pasirinktos dailės šakos kūrybinių principų įsisavinimas, individualių raiškos formų paieškos. Gilinamasi į atskirų dailės šakų komponavimo ypatumus, vaizdavimo būdus, technines galimybes. Susipažįstama su klasikinėmis bei eksperimentinėmis technikomis, pasirinktos dailės šakos plastinės kalbos istorine raida. Mokomasi pasirinktos dailės šakos plastinių ir techninių raiškos priemonių įvaldymo, sprendžiant kylančius idėjos ir medžiagos, kūrinio ir aplinkos, autoriaus – kūrinio – žiūrovo santykio, stilistinės visumos, vertybinės orientacijos, ideologijos ir kt. klausimus. Skatinama ieškoti, įtvirtinti, analizuoti, pagrįsti, vertinti individualias ir grupines raiškos formas.

VII. DAILĖTYRA

48. Dailėtyros paskirtis - supažindinti su dailės, architektūros istorine raida, kūrinių istoriniu ir kultūriniu kontekstu, dailės rūšimis, žanrais ir vizualinės kalbos pagrindais, formuoti individualų mokinio santykį su kūriniu, ugdyti gebėjimą vertinti. Dailėtyra apima dailės istoriją, teoriją (stiliai, žanrai, meninės raiškos priemonės ir kt.), kritiką (kūrinio ir jo aplinkos analizė, interpretacija, vertinimas).

49. Dailėtyros tikslas – ugdyti visuminį meno reiškinių suvokimą, suteikiant dailės istorijos, teorijos, kritikos žinias, kūrinio analizės ir vertinimo įgūdžius, formuojant individualų santykį su meno kūriniais ar reiškiniais.

50. Dailėtyros uždaviniai:

50.1. suteikti teorinių žinių apie dailės rūšis, žanrus, stilius, vizualinės kalbos elementus;

50.2. supažindinti su Lietuvos ir pasaulio kultūriniu paveldu bei šiuolaikiniais meniniais reiškiniais, atskleisti skirtingą vizualinių reiškinų prigimtį ir įvairialypius jų vaidmenis konkrečiuose sociokultūriniuose kontekstuose;

50.3. išmokyti analizuoti, interpretuoti, vertinti kūrybos rezultatus.

51. Dailėtyros veiklos sritys:

51.1. teorinių žinių apie vizualinės kalbos elementus įgijimas;

51.2. meno kūrinių, dailės ir architektūros istorinės raidos procesų pažinimas;

51.3. vizualiųjų reiškinų analizavimas, interpretavimas ir vertinimas.

52. Dailėtyros mokymas:

52.1. dalyko mokymosi trukmė – 4 metai;

52.2. dailėtyros mokoma po 1 valandą per savaitę;

52.3. mokomasi grupėje.

52.4. užsiėmimai vyksta klasėse, muziejuose, galerijose, parodose, dailininkų studijose, bibliotekose ir kt., suteikiama galimybė naudotis įvairiais informaciniais šaltiniais

52.5. derinami informaciniai ir kūrybiniai ir kt. ugdymo metodai, užduotys atliekamos individualiai ir grupėmis, ugdomas mokinių kritinis mąstymas, gebėjimai argumentuoti, ieškoti, atrinkti ir vertinti informaciją.

53. Mokinių pasiekimai:

Nuostatos: žvelgti į dailės ir architektūros istoriją kaip į vieną esminių dvasinės veiklos fiksacijų. Ieškoti idėjų įvairių epochų ir stilių meno kūrinuose. Toleruoti skirtingas meno apraiškas bei ieškojimus. Gilintis į meno sampratą atsiradimą ir prasmę, kritiškai ir kontekstualiai vertinti meno ir vizualumo poveikį visuomeninei sąmonei. Ugdytis toleranciją kitoms kultūroms ir skirtingiems požiūriams. Gerbti ir saugoti savo krašto tradicijas ir kultūrą. Prisidėti prie artimiausios aplinkos vertybių išsaugojimo, bet kartu ir būti atviram kaitai, ieškojimams, naujoms idėjoms ir naujai patirčiai.	
1. Veiklos sritis – teorinių žinių apie vizualinės kalbos elementus įgijimas.	
Esminis gebėjimas: susieti dailės teorijos žinias su praktine menine veikla ir gyvenimu.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Numatyti meninio vaizdo kūrimo būdus,	1.1.1. Paaiškinti meno ir dailės terminus.

plastinės kalbos elementus.	1.1.2. Atpažinti dailės kūrinio pagrindinius bruožus, menines raiškos priemones. 1.1.3. Įvardinti skirtumus tarp realybės ir meninio vaizdo.
1.2. Klasifikuoti meno kūrinius aplinkoje.	1.2.1. Skirti ir įvardinti dailės ir architektūros kūrinių rūšis, šakas ir žanrus. 1.2.2. Atpažinti dailės technikas, medžiagas, įvardinti jų savitumus. 1.2.3. Nurodyti skirtumus tarp klasikinio, tradicinio ir šiuolaikinio meno. 1.2.4. Tikslingai ir taisyklingai vartoti dailėtyros sąvokas.
2. Veiklos sritis - meno kūrinių, dailės ir architektūros istorinės raidos procesų pažinimas.	
Esminis gebėjimas: įgytus istorinius meno kūrinių, reiškinių ir procesų pažinimo pagrindus pritaikyti praktinėje veikloje.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Išvelgti dailės, architektūros palikime meninių stilių ir raiškos priemonių kaitą.	2.1.1. Nurodyti tradicinės, klasikinės bei moderniosios dailės bei architektūros raidos etapus, juos atpažinti ir skirti. 2.1.2. Atpažinti senųjų civilizacijų (Egiptas, Mesopotamija, Antika), didžiųjų stilių (gotika, renesansas, barokas, klasicizmas) ir XIX a. stilistinių krypčių pagrindinius bruožus, autorius, paminklus. 2.1.3. Skirti įvairių pasaulio kraštų, tautų bei epochų menui priskiriamų paminklų būdingiausias bruožus.
2.2. Tyrinėti šiuolaikinio meno kalbą ir reiškinius.	2.2.1. Įvardinti šiuolaikinės meno sampratos atsiradimo istorines ir politines prielaidas naujųjų laikų istorijos kontekste. 2.2.2. Atpažinti specifinę dailės kalbą modernizmo kontekste, skirti pagrindines modernaus meno sroves. 2.2.3. Įvardinti ir paaiškinti modernizmo,

	<p>kontrkultūros, postmodernizmo, elitinės, pasipriešinimo ir masinės kultūros reiškinius, jų tarpusavio santykį.</p> <p>2.2.4. Pastebėti klasikinėje meno sampratoje glūdinčias sociokultūrinės nuostatas ir sugebėti jas paaiškinti.</p>
<p>2.3. Gebėti išryškinti pagrindinius tradicinės ir profesionaliosios, senosios ir šiuolaikinės Lietuvos dailės bruožus, išvelgti meninių reiškinių ištakas, kelti hipotezes.</p>	<p>2.3.1. Atpasakoti Lietuvos meno istoriją, objektų faktologiją.</p> <p>2.3.2. Skirti ir apibūdinti svarbiausius baltų ir lietuvių kultūros etapus, papročius, simbolius, tikėjimus, tradicinio meno bruožus.</p> <p>2.3.3. Susieti Lietuvos meno istorinę ir stilistinę raidą su bendru Europos ir pasaulio kultūrinės – socialinės raidos kontekstu.</p> <p>2.3.4. Įvardinti ir apibūdinti postmodernizmo reiškinius šiuolaikiniame Lietuvos meniniame gyvenime.</p>
<p>3. Veiklos sritis - vizualiųjų reiškinių analizavimas, interpretavimas ir vertinimas.</p>	
<p>Esminis gebėjimas: analizuoti, interpretuoti ir vertinti vizualiuosius reiškinius.</p>	
<p>Gebėjimai</p>	<p>Žinios ir supratimas</p>
<p>3.1. Atlikti meno kūrinio analizę epochos, regiono, stiliaus ir individualios autoriaus stilistikos požiūriu.</p>	<p>3.1.1. Įvardinti ir apibūdinti skirtingų epochų meno pavyzdžius.</p> <p>3.1.2. Išryškinti panašumus ir skirtumus tarp meno epochų, kultūrų, estetinių idealų.</p> <p>3.1.3. Apibūdinti kūrinio formą, turinį, technikos ir atlikimo ypatybes.</p> <p>3.1.4. Atpažinti meninės išraiškos priemones.</p> <p>3.1.5. Įvardinti autoriaus individualios pasaulėžiūros atspindžius kūrinyje.</p> <p>3.1.6. Nustatyti meno kūrinio vietą konkreto istorinio laikotarpio, regiono ir estetinių pažiūrų kontekste.</p>

3.2. Interpretuoti ir vertinti šiuolaikinį meną.	3.2.1. Identifikuoti šiuolaikinius meninius reiškinius, apibūdinti jų bruožus, palyginti su bendraja vizualiąja globalia ir lokalia kultūra. 3.2.2. Įvardinti technologijų poveikį šiuolaikinio meno formoms. 3.2.3. Formuluoti savo asmeninį santykį su šiuolaikinio meno ir bendrosios vizualiosios kultūros reiškiniais.
--	---

54. Rekomenduojamas turinys:

54.1. teorinių žinių apie vizualinės kalbos elementus įgijimas. Mokiniai supažindinami su pagrindiniais terminais, dailės šakomis ir žanrais, meninio vaizdo kūrimo būdais, plastinės kalbos elementais, realybės ir meninio vaizdo santykiu, meno sampratos kilme;

54.2. meno kūrinių, dailės ir architektūros istorinės raidos procesų pažinimas. Nuosekliai studijuojama visuotinė bei Lietuvos architektūros ir dailės istorija. Mokiniai supažindinami su įvairiomis dailės stilistikomis, meno istorijos raida, žanrų, temų, plastikos, formų įvairove nuo seniausių laikų iki šių dienų. Suteikiamos žinios apie svarbiausius baltų ir lietuvių kultūros raidos etapus, papročius, simbolius, tikėjimus, tradicinio meno bruožus;

54.3. vizualiųjų reiškinių analizavimas, interpretavimas ir vertinimas. Mokoma apibūdinti, suprasti, interpretuoti, analizuoti ir vertinti meno kūrinius, sociokultūrinį vaidmenį, savo ir kitų kūrybinę raišką. Įgyjami architektūros, dailės kūrinio analizės pagrindai. Dailės kūriniai bei reiškiniai analizuojami epochos, stiliaus, individualaus braižo ir kitais požiūriais. Vertinami laiko, vietos, kultūros, menininko pasaulėžiūros ir socialiniai aspektai meninėje kūryboje.
